

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izbaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Boj za svobodo Palestine

Kakor znano, je Zveza narodov 22. julija leta 1922 proglasila Palestino kot britsko mandatsko deželo, to se pravi, da njeno vrhovno upravo vodi začasno Anglija, dokler se s soglasjem Zveze narodov ne ustvari definitivno stanje, kakor bi pač dežela in njeno prebivalstvo napredovalo in se usposobilo za neodvisno državno življenje.

Treba je obžalovati, da je že leta 1920, ko je Anglija Palestino po porazu Turčije upravljala kot vojaška sila, ki je po zmagi generala Allenbyja nad turško armado zasedla sveto deželo, angleška vlada pod velikim židoljubom Balfourjem sklenila, da Palestino zopet izpremeni v središče judovstva, ki naj bi se počasi preselilo v Palestino in tam ustanovilo svojo državo. Vsa zgodovina Palestine kot angleške mandatske dežele je namreč dokazala, da je to protežiranje židovstva rodilo do danes samo žalostne rezultate in da bodo prizadevanja Anglije za poživljenje svete dežele končno obsojena na popoln neuspeh.

Palestina je pod angleškim mandatom, ki mu načeljuje visoki komisar ali guverner v Jeruzalemu, sicer v gotovi smeri gospodarsko močno napredovala, toda politično so se razmere v sveti deželi zaradi židovskega naseljevanja, ki ga Anglija z vsemi silami pospešuje in podpira, zelo poslabšale. Treba je pomisliti, da je več kot 70% palestinskega prebivalstva arabske krvi, dočim je Židov samo 18%, ostali so Evropejci, od katerih so skoro vsi uradniki Angleži. Arabci ne morejo dovoliti, da bi se najrodovitejši del dežele samovoljno odstopal Židom, ki kupujejo zemljo za mal denar in dobijo vse inventar pod najugodnejšimi pogoji na posodo od angleških bank. Na ta način se ustvarja židovsko veleposstvo v najrodovitejših krajih svete dežele, dočim so Arabci politično zapostavljeni in od židovskega kapitala eksploatirani. Zato je čisto naravno, da je odpor proti Balfourjevemu načrtu, ki ga Anglija trmasto izvaja, čedalje bolj naraščal in da je danes vsa dežela zaradi tega do dna zrevolucionirana.

Ze prve naselbine Židov v Palestini so bile izpostavljene neprestanim napadom od strani arabskega prebivalstva. Protižidovski pokret je bil od začetka popolnoma elementaren in ni bil organiziran ter je njegovo vodstvo bilo zdaj v teh, zdaj v onih rokah. Ker je bila angleška politična uprava oblast pristranska vedno na strani Židov in ker vse pritožbe arabskega prebivalstva niso ničesar pomagale, se je začel odpor Arabcev počasi politično oblikovati. Angleška oblast je na ta način dosegla, česar gotovo ni nameravala, da se je namreč arabsko prebivalstvo začelo politično zavedati in organizirati ter pridobivati zase moralno oporo v vseh arabskih deželah in v muslimanskem svetu sploh. Razumljivo je, da so tudi simpatije kristjanov, kolikor niso angleške anglikanske Cerkve, na strani domorodnega arabskega prebivalstva, ki je zemlje lažno in potrebno posebno v svojevrstnih klimatičnih razmerah svete dežele, kjer mora politična uprava z vsemi silami podpirati kmelija, da iztisne iz zemlje toliko, da more pošteno živeti. Pod Angleži pa je vsekoli favorizirano židovstvo, ki si je sedaj zaslužilo še arabskega siromaka, da mu kot najemnik obdeluje pridobljeno zemljo in zanj gara, dočim se židovsko prebivalstvo, kakor je to njegova narava, rajši peča z veliko in malo trgovino ter kramarijo, pa s kupičenjem kapitalov, odiranjem in špekulacijami. To seveda le pospešuje in jači odpor arabstva, ki ima danes dobro politično vodstvo in je zapredlo vso deželo v svoje verske in politične organizacije, ki imajo samo en cilj, da se namreč dežela ne osvobodi samo židovske nadloge, ampak angleškega mandatskega gospodstva sploh. Zakaj Angleži, ki so izpočetka zaradi gospodarskega elana, ki so ga prinesli s seboj in so z njim začeli zbujsati in dvigati vse gospodarske sile dežele, uživali simpatije, je Arabcem danes predstavljajo kot nasilni gospodarji, ki tlačijo domorodno prebivalstvo v prid z vseh štirih vetrov priseljenim Židom. Razume se, da sprito take politične napetosti igra največji vlog v versko nasprotstvo med Muslimani in Židi, ki so si od samega začetka, ko je začel Mohamed oznanjati tako sveto mesto Židom kakor Arabcem. Zato je svoj nauk, največji sovražniki. Jeruzalem je prav tudi vodstvo arabskega protiangleškega in protižidovskega političnega pokreta v rokah vodstva muslimanske verske občine v sveti deželi.

Iz posamičnih napadov na židovske naselbine so postale prave organizirane vstaje l. 1929 in 1933, leta 1936 pa so Arabci proglasili generalni štrajk, ki naj bi pretresel redni gospodarski obrat v državi v škodo Židom. Vse te nemire je vodil vrhovni verski poglavar Arabcev v Palestini, Hadži Emin el Hussein, ki je bil izvoljen leta 1922 v Jeruzalemu. Hadži Emin je politik izredne energije in ogromnega vpliva ter je Angležem samim zelo nevaren zaradi svoje neuklonljive volje, svojega nacionalizma, ki ne pozna nobenih kompromisov in svojega plemenitega pokoljenja, ki izhaja iz samega preroka Mohameda. Vei Arabci so danes združeni v Huseinovi stranki, tako da nekaj arabskih oportunistov ne igra nobene važne vloge. Hadži Emin je predsednik muslimanskega verskega vrhovnega sveta in kot tak upravlja naravnost ogromno premoženje, ki daje skupno s sirotinjskim denarjem nad 100.000 funtov dohodka na leto. Tako obvlada jeruzalemski mufti, kakor se dostojanstvo Hadži Eminu zove, Muslimane versko, politično in tudi finančno, ker je obenem poglavar cerkve vseh avtonomnih muslimanskih sodišč in muslimanske premoženjske uprave. Kraljevska preiskovalna komisija za Palestino, ki je letos preiskovala vzroke arabskih nemirov (kakor da bi jih ne poznala) pravi v svojem poročilu: »Mufti predstavlja tako moč v deželi, da se sprito podpore, ki jo dobiva po narodnih obdobjih, ki preprečajo vso Palestino, sme po pravici imenovati poglavar neodvisne države poleg angleške mandatske uprave.«

Kakor Arabci niso imeli lanskega leta, tako tudi letos ne mirujejo, ampak gredo sedaj čisto očitno brez vsake rezerve za tem, da stresejo s sebe jarem angleškega mandata. Septembra meseca tega leta so začeli Arabci s terorjem, in sicer je bil njihov načrt tak, da ubijejo vse načelnike angleške uprave v Palestini. Pred dnevi so neznanci ubili nedavno imenovanega okrajnega komisarja za Galilejo in nekega angleškega policista, še prej pa so poizkusili atentat na generalnega inspektorja palestinske policije, generala Spicerja. Umor nazaretskega komisarja predstavlja zelo nepredvidno terorično dejanje, ki so ga morali Arabci sami javno obsojati. Angležem pa je dal povod za odločen na-

Belgrad, 4. oktobra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so kraljevi namestniki z ukazom z dne 4. t. m. sprejeli odstop, ki so ga predložili gg. pravosodni minister dr. Niko Subotić, gradbeni minister dr. Marko Kožuljić, minister za gozdove in rudnike Djura Janković, prosvetni minister Dobrivoje Štošević, poštni minister dr. Branko Kaludjerčić in minister za telesno vzgojo ljudstva dr. Josip Rogić, in jih postavili na razpoloženo. Imenovali so pa: za pravosodnega ministra podpredsednika senata Milana Simonovića, za ministra za gozdove in rudnike bana vrbaske banov. Bogoljuba Kujundžića, za gradbenega ministra ministra na razpoloženo in narodnega poslanca Dobrivoja Štošovića, za ministra brez listnice narod. poslanca dr. Nika Novakovića, za ministra za telesno vzgojo ljudstva narodnega posl. dr. Vjekoslava Miletića, za poštne ministra podpredsednika narodne skupščine Vojka Cvrkića, za prosvetnega ministra pomočnika prosvetnega ministra v pok. Dimitrija Magaraševića.

Novi ministri

Novi minister za provosodje Milan Simonović se je rodil 17. avgusta 1881 v Varvarinu. Prvič je postal minister v vladi Nikole Pašića leta 1924 kot minister za agrarno reformo. V Pašičevem kabinetu leta 1925 je bil minister za javne zgradbe. Zopet v Pašičevem kabinetu leta 1926 je bil minister za socialno skrbstvo, kar je ostal tudi še v Uzunovičevi vladi od aprila 1926 do aprila 1927. Leta 1931 je bil izvoljen za poslanca, leta 1932 pa za senatorja v moravski banovini.

Novi minister za telesno vzgojo dr. Vekoslav Miletić, po poklicu odvetnik, je bil rojen leta 1886 v Ražancu pri Biogradu na moru. Kot član radikalne stranke se je pridno udeleževal od leta 1931, ko je bil izvoljen za poslanca v Živkovičevi narodni skupščini. Pri Jevtičevih volitvah 1935 je bil izvoljen zopet za poslanca na otoku Rabu. Znan je kot strokovnjak v pomorskih vprašanjih.

Novi minister za pošte, brzojave in telefone Vojko Cvrkić se je rodil leta 1898 v Roči v

Preosnovna vlade

5 ministrov odstopilo, 6 novih imenovanih

Dosedanji prosvetni minister postal minister za javna dela

ljubiškem okraju. Po poklicu je odvetnik s sedežem v Čačku. Pripadal je izvršnemu odboru radikalne stranke. Pri Jevtičevih volitvah leta 1935 je bil izvoljen za poslanca ljubiškega okraja. Vojko Cvrkić je znan iz časov avstrijske okupacije v svetovni vojni, ko je nastopil proti tiraniji tuje oblasti v senzacionalnem govoru na grobu svojega učitelja, zakar je bil poslan v zapor in v dolgo konfinacijo. V narodni skupščini zavzema mesto podpredsednika.

Novi prosvetni minister Dimitrije Magarašević se je rodil leta 1888 v Sremskih Karlovcih. Študiral je med drugim v Belgradu, Zagrebu in na Dunaju. Služboval je kot gimnazijski profesor, nakar je postal gimnazijski ravnatelj, prosvetni inspektor in načelnik v prosvetnem ministertvu. V tem svojstvu je postal tudi pomočnik prosvetnega ministra in je bil kot takšen tudi upokojen.

Novi minister za gozdove in rudnike Bogo-

Španski begunci morajo iz Francije

Pariz, 4. oktobra. TG. Pariški listi veliko pišejo o ukrepu notranjega ministra Dormoya, ki je izdal uredbi, da morajo španski begunci obeh taborov, ki se ne morejo iz lastnih denarnih sredstev preživljati — zaposlitev je prepovedana — nazaj v Španijo. Lieti so notranjega ministra vprašali, čemu ta odredba, ki bo prizadela 50.000 do 60.000 španskih beguncev. Notranji minister je odgovoril, da je to postalo potrebno s stališča ohranitve miru in reda v državi. Begunci imajo na prsto dano, da povedo, kam hočejo, ali v rdečo ali v nacionalistično Španijo.

Časopisi poročajo zelo obširno o raznih težavah, ki so jih španski begunci povzročali v Franciji sami. Stali so Francijo milijon frankov na dan (dva milijona din). Delati ne smejo, torej živijo šuno življenje, ki je podobno kazenskim taboriščem z vsem, kar takšna skupnost v brezdelju rodi na področju morale. Na več krajih so španski begunci vpriporili celo upore, kot na primer ob priliki zavzetja Bilbaa po nacionalistih. Nekatere

ljub Kujundžić se je rodil leta 1887 v Ljubnu v Bosni. Študiral je v Zagrebu in na Dunaju. Po poklicu je odvetnik, po političnem opredeljevanju pa je vstopil v radikalno stranko, ki ga je poslala tudi v narodno skupščino. Kujundžić je bil tudi predsednik glavnega odbora Zveze prosvotoljcev kraljevine Jugoslavije. Pod sedanjo vlado je bil postavljen za bana vrbaske banovine.

Novi minister brez listnice dr. Niko Novaković, ki je po poklicu zdravnik, se je rodil leta 1875 v Kninu. Študiral je v Zadru, Zagrebu in na Dunaju. Med svetovno vojno je kot vojaški zdravnik storil veliko dobrega zatiranemu jugoslovanskemu življu v avstrijski vojski. Takoj po vojni je vstopil v radikalno stranko, postal član izvršilnega odbora in poslanec pri volitvah leta 1923 in 1925. Pri Jevtičevih volitvah leta 1935 je bil v tretji izvoljen za poslanca kninskega okraja.

Nova vlada bo zaprisežena jutri, dne 6. oktobra ob 10 dopoldne.

Srditi boji za Šangaj

Orožje, pogum, zvijača — vse v pogonu

Šangaj, 4. okt. b. Včeraj se je na severnem bojišču ves dan bila huda bitka okrog Šangaja. Japonci so zavzeli nekatere dele v bližini Lotiena in Ljuhanga in hoteli prodreti v glavni kitajski štah. Niso pa imeli posebnih uspehov, ker so Kitajci večino izgubljenih postojank zopet zavzeli nazaj ter nuditi tak odpor, da je bilo vsako napredovanje nemogoče. Japonci so trenutno zavzeli Ljuhang, ki so ga spremenili v razvaline, kmalu nato pa so Kitajci v lepem protinapadu te razvaline zopet zasedli in pregnali Japonce v njihove položaje.

Vso noč so Japonci Kiangvan in Pacang imeli pod težkim topniškim ognjem. Zarana je 21 japonskih bombnikov poletelo nad Čapej. Devet jih je bombardiralo Kiangvan, 12 pa zadnje kitajske položaje. To bombardiranje je trajalo dolgo časa in so Kitajci utrpeli številne izgube. Okrog 9 dopoldne po krajevem času se je pričel močan topniški dvoboj, ki se je razširil pozneje na vse fronte okrog Šangaja. Intenzivno obstreljevanje smatrajo vojaški in politični strokovnjaki kot začetek nove velike japonske ofenzive. Kmalu za prvim napadom se je nad Kiangvanom in Tacangom pojavilo zopet 40 japonskih letal, ki so podpirala napad japonske pehote s strojniškim ognjem. Ob istem času so Japonci pričeli strahovito obstreljevati s topovi Tacang in Čapej. Kakor poročajo Japonci, se je njihovim četam posrečilo južno od Ljuhanga zasesti 26 vasi. To je povsem verjetno, ker Kitajci sami priznavajo, da so se na odseku med Lotienom in Ljuhangom iz strategičnih razlogov umaknili. Na reki Huangpu ob izlivu Jangeekjanga je zasedranih veliko število

vojnih ladij. Tu se nahaja okrog 50 ameriških vojnih ladij ter veliko število angleških, francoskih, nizozemskih in italijanskih vojnih ladij. Japonci imajo pred Šangajem 10 rušilec, 2 topničarki in 7 transportnih ladij.

Borbe za Šangaj so se tudi danes nadaljevale z vso srditostjo. Japonci so zopet zbrali številne čete, ki napadajo Čapej, da bi končno zavzele severni kolodvor in s tem onemogočili vsako prekrbo kitajske divizije. Ze 48 ur se Japonci trudijo, da bi prodrli skozi Čapej do severnega kolodvora. Vsi njihovi napori in vse številne žrtve pa so bile doslej zaman. Kitajci se tudi tukaj hrabro držijo in ne pustijo japonskih vojakov niti za pešeni naprej, čeprav imajo tudi sami težke izgube zaradi neprestanih letalskih napadov. Kitajske baterije s severnega kolodvora se vedno sejejo smrt v japonskih vrstah. Japonci so naravnost divji, ker ne morejo odkriti teh baterij, ki so jim povzročile že toliko izgub, poleg tega pa so zmetali okoli severnega kolodvora na tisoče težkih letalskih bomb, ker so mislili, da bodo baterije uničili. Toda kakor hitro japonska letala odletijo, se te baterije takoj zopet javijo in obstreljujejo japonske položaje. Navzlic temu, da imajo Japonci dobro organizirano volnostvo na Kitajskem, še vedno niso mogli priti na sled baterijam, ki so bržkone skrite pod zemljo, kadar je napovedan prihod japonskih letal. Dalje delajo velike pregledave Japoncem tudi kitajske baterije pri Putungu. Tudi tukaj so Japonci zmetali že nad tisoč težkih letalskih bomb brez vsakega uspeha. Pri Putungu pa se poslužujejo Kitajci taktike postavljanja neresničnih baterij, ki jih Japonci ob-

revnejše občine so se »španske nadloge«, kot to etvar v Franciji imenujejo, znebile na ta način, da so predpisale red, po katerem bodo begunci danes pri tej družini, jutri zopet pri drugi nepovabljeni gostje pri kosilu in večerji. Tudi je dognano, da se zlorablja prostovoljne darove, ki so bogato prihajali v prid beguncem. Posebno španskim ženskam očitajo, da so kaj rade podeljeno jim denarno podporo znosile v brivnice za »trajno« ali pa za razne dišave. Moški pa so denarno podporo znosili v številne kantine, kjer se prodaja dobro francosko vino. Vseh beguncev, ki živijo v južnem delu Francije, so našli okrog 80.000, od katerih jih bo pa precej, za katere bodo skrbeli francoski prijatelji ali ki imajo sami sredstva, da se na svoje stroške prežive.

Razumljivo pa je, da vlada med španskimi begunci, ki so za izgonsko uredbo zvedeli, veliko vznemirjenje. Po dosedanjih vesteh se bo večina beguncev odločila, da se vrne v nacionalistično Španijo. Vračali se bodo čez postajo Cerbere, če bodo hoteli v rdečo Španijo; ako bodo želeli v nacionalistični del države, pa čez obmejno postajo Latour de Carol.

Desničarsko časopisje napada vlado, da je izdala tako brezsrčen ukrep, levčarsko pa se je potuhnilo, ker očitvidno ni ponosno na ta poslednji socialni ukrep vlade ljudske fronte.

sipajo z dragocenimi bombami, ne da bi dosegli kakšen efekt. Prave baterije streljajo Japoncem v hrbet in ogrožajo njihove postojanke pri Huanghu.

Šangaj, 4. okt. b. Japonci že celih 36 ur obstreljavajo vso kitajsko fronto pred Šangajem ter skušajo prodreti v nekatere dele mesta. Vsi dosedanja napori so bili zaman in vselej, kadar hočejo Japonci preiti v napad, jih sprejme peklenški ogenj kitajskih strojníc ter morajo takoj nazaj.

Tudi gospodarska vojna v teku

Iz Tokia prihajajo vesti, da povzroča v vladnih in političnih krogih vedno večjo zmedo resolucija ženevskega posvetovalnega odbora 23-ih, ki določa, da se energično nastopi proti Japonci, če ne bi prenehala s bombardiranjem kitajskih mest in umaknila svojih čet s kitajskega ozemlja. Akoravno je vojni minister v soboto izjavil, da se Japonska ne bo ustlašila nobene grožnje, najmanj pa grožnje Zveze narodov, pa je verjetno, da bo v kratkem prišlo do sankcij proti Japonci, ki bodo za nje hud udarec. Japonska je navezana na uvoz materiala za vojno vodstvo in bi pomenila že omejena uporaba sankcij skrajno škodljive posledice za njo. Zaradi te nevarnosti se je Japonska že sedaj pobrigala za surovine, ki jih kupuje v velikih množinah. Zaradi mogočnega povpraševanja pa so svetovni spekulanti povišali cene bakru in drugim surovinam, ki so potrebne za vojno industrijo, za 100—200%, tako da mora Japonska danes plačati material dva- do trikrat dražje kakor prej. To bo vsekakor zelo draga vojna in je veliko vprašanje, če jo bo lahko vzdržala. Poleg tega je Tokio zelo v skrbeh zaradi informacije, da je Kitajska naročila v Sovjetski Rusiji 600 letal, med katerimi je tudi mnogo letal najnovejšega tipa, ki so se odlično obnesla v zadnjih letalskih borbah nad Šangajem. Japonski politični krogi računah, da bo Japonska za primer uporabe sankcij alhko vzdržala največ leto dni, na kar bi morala popolnoma kapitulirati ter se odreči vseh svojih naporov in uspehov, ki jih je imela do sedaj, v korist Kitajske. Prihajajo tudi vesti, da vlada na Japonskem precejšnje nerazpoloženje proti sedanji vladi, ki je povzročila vojno.

Knez - namestnik v Belgradu

Belgrad, 4. okt. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle, je danes ob 9 prisel v Belgrad. Na topičerski železniški postaji so ga sprejeli predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović s člani kraljevske vlade in zasebni vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Kraljica kumovala deveti hčerki

Svetinje, 3. oktobra.

Lepe Svetinje v kraljestvu Jeruzalemskih gor so to leto, kakor da si ne morejo oddahnuti od navdušenja, da javno pokažejo svojo zavest in oddanost. Za nami je veličastni tabor mož in fantov, v nedeljo, dne 3. oktobra, pa se je sredi trgatvenega razpoloženja ponovno na tej rajski razgledni točki odigrala v vsej prisrčnosti in iskrenosti prleškega značaja lepa manifestacija vdanosti prleškega prebivalstva visokemu kraljevemu domu, ki se je razvila v pravo patriotsko navdušenje.

Nj. Vel. kraljica Marija je kumovala deveti hčeri svetinjskega župljana Ivana Kosija. Završalo je med ljudstvom, ko je zvedelo za naklonjenost Nj. Vel., o čije materinski dobroti je bilo že zdavnaj prepričano. Okoli 8 predpoldne se je pripeljal na svetinjski hrib avto z odposlanecem Nj. Vel. kraljice Marije. Pred cerkvijo je bila zbrana blagoslovljena Kosijeva družina, množica občinstva, ki se je za trenutek oddaljila od gorice, šolski otroci, četa fantov in gasilcev, ki je preglušila pritrkavanje zvonov s pozdravnimi vzkliki visokemu odposlanstvu. Iz avtomobila je stopil odposlanec Visoke kumice, komendant mesta Ptujja major gospod M. Markovič z gospo soprog in tako priljubljeni, vedno toplo pričakovani načelnik ptujkega okraja g. dr. Vidič. Pred gospodo odposlanca je stopil dekan g. F. Bratušek in mu v imenu svetinjske žup-

nije izrekel toplo dobrodošlico, ki je prihajala naravnost iz srca navzočih in nenavzočih faranov. Nato mu je predstavil navzočne, med njimi prelata g. M. Slavica, univ. prof. iz Ljubljane in družino Kosijev. V imenu svetinjske občine je izrekel dobrodošlico župan Miloš Pučko, ki je bil neprestano prekinjan po vzklikih navdušene množice, kakor je imenoval Nj. Vel. kraljico in člana kraljevskega doma. Pozdravil je v enako iskrenih besedah gospoda zastopnika še šolski upravitelj g. Peter Koelper, pa je stopil pred gospoda majorja načelnik strumno postrojene čete fantov akademik Stanko Koeiper v kroju in v kratkih, pa krepkih besedah zagotovil pripravljenost slovenskih fantov čuvati našo milo domovino Jugoslavijo in vdanost Nj. Vel. kraljici, materi najvišjega pokrovitelja slovenskih fantov kraljeviča Andreja, kakor so fantje s trikratnim gromkim »Bog živi!« odposlanca strumno pozdravili. Gospodu odposlanca je mala učenka Janžekova izročila lep sopek vrtnice, kakor so v svetinjski cerkvi krstili dete na ime Marija Olga, ki je dobilo v spomin od vzvišene kumice zlat novčič in zlat križec. Po sveti maši je povabil vse navzočne odličnike in vse Kosijeve gospod dekan v svoje znano gostoljubno župnišče na obed, kjer je prišlo ponovno in ponovno do prisrčnih izlivov vdanosti in ljubezni prleškega naroda dobrotni, visoki naši kraljici materi, Nj. Vel. kraljici Mariji in vsemu kraljevskemu domu.

Delavsko okrevališče v Karavankah

Glavna bratavska skladišnica bo pod Golico gradila okrevališče V nedeljo so se tam zbrali delegati 14 krajevnih skladišč

Jesenice, 4. oktobra.

V nedeljo zjutraj so se na Jesenicah zbrali delegati in zdravniki vseh bratovskih skladišč iz Slovenije na sestanek, sklican na posestvu, ki ga je kupila Glavna bratavska skladišnica pri Sv. Križu nad Jesenicami. Okrog pol enajstih so se delegati zbrali na posestvu, kjer jih je pozdravil dr. Obersnel. Omenil je namen tega sestanka na tem kraju ter kratko orisal načrt za zgraditev moderne okrevališča na posestvu. Ta higienska in socialno-politična ustanova je v programu Glavne bratavske skladišnice že nekaj časa. Z nakupom tega posestva se je pristopilo k realizaciji. Poleg okrevališča za članstvo bratavske skladišnice obsega načrt še zgraditev počitniške kolonije za otroke. Že letos je bratavska skladišnica uredila po provizorij 14 posteljnih, vendar odziv ni bil poln, ker krajevne bratavske skladišnice niso vedele, kaj posestvo nudi. Zato je Glavna bratavska skladišnica sklicala sestanek na tem mestu.

Sestanka so se udeležili delegati vseh krajevnih bratovskih skladišč iz Slovenije, dalje zdravniki brat. skladišč, predsednik Gl. brat. skladišnice iz Ljubljane gen. dir. R. Skubec s člani glavnega odbora, ravnatelj L. Dular, dr. Cizelj v svojstvu šefa-zdravnika Gl. brat. skladišnice. Sestanek je osebno posetil tudi rudarski glavar inž. Močnik.

Sledil je ogled prostorov in posestva, ki so ga vodili funkcionarji jeseniške kr. brat. skladišnice dr. Obersnel, upravnik bolnišnice g. Šetinc ter številni odborniki. Jeseniška bratavska skladišnica je dala namreč pobudo in opozorila za nakup tega posestva.

Posestvo leži na južnem pobočju Golice, obsega krasne smrekove gozdove, travnike, pašnike in nekaj njiv. V gornjem delu sega prav na vrh Golice do državne meje. Poslopja stojijo na višini 1050 metrov. Do posestva je napeljana električna razsvetljava, ki je na tem mestu gotovo najvišja v državi. Dohod do posestva je lahek, saj leži le nekaj 10 minut od ceste, ki pelje od Sv. Križa proti Savskim jamam in je sposobna za avtomobilski promet.

Sv. Križ nad Jesenicami je po izjavi zdravnikov »zaradi svoje višinske in zaščitne lege, zaradi obširnih smrekovih gozdov v neposredni okolici, zaradi iz zdravstvenega vidika ugodnih vremenskih prilik in kot izhodna točka najkrajših krajskih in daljših izletov v dravski banovini, eden najprimernejših krajev za gorsko zdravilišče in to ne le v poletju, nego v vseh štirih letnih dobah. Ko imamo v dolinah hud mraz, kaže pri Sv. Križu v visokem snehu na solncu toplomer plus 20 do plus 30 stopinj C in tudi več...« Na takem mestu leži posestvo, kjer bo zgrajeno moderno okrevališče in otroška počitniška kolonija.

Po ogledu posestva je bilo pri Sv. Križu prirejeno skupno kosilo, kjer je delegate nagovoril predsednik Glavne bratavske skladišnice gen. dir. R. Skubec. Pozdravil je posebej rudarskega glavarja inž. Močnika, ki zastopa nadzorno oblast rudarskega zavarovanja. G. predsednik je omenil, da etopa ta naša najstarejša socialna ustanova k četrti panogi dela za svoje članstvo — organizacija okrevališča, ki je bila že dolgo v načrtu. Kratkot je omenil uspešno delovanje Brat. skladišnice v pogledu bolniškega zavarovanja, ki najlepše uspeva ter je omenil lastne bolnišnice in ustanove v Trbovljah, na Jesenicah in v Mežici, kakršnih nima noben drug socialni zavod. V redu posluje važno nezgodno zavarovanje, rešitev je najdena tudi za poslovanje pokojninskega zavarovanja. Za novo panogo — okrevališče je tudi že zbran denar. Zbrala so ga podjetja v najtežjih časih in so prostovoljno vtrivala v te namene, zbrali so ga delavci vključ vsem težkočam, tako da je možna takojšnja pristopitev k realizaciji načrta. Zbranih

Dr. Krekove slovesnosti v Ljubljani

V petek, dne 8. oktobra, poteče 20 let od dneva, ko je zapustil svoj narod veliki voditelj, borec za narodno in socialno pravico, dr. Janez Evangelist Krek. Vsa Slovenija se bo ta mesec na številnih spominskih prireditvah poklonila v globoki hvaležnosti slovenskemu narodnemu velikanu in sograditelju svobodne države. Ljubljana, ki uživa čast, da ima na svoji zemlji poslednje počivališče Evangelistovo, bo svojo dolžnost storila z zunanjimi svečanostmi na predvečer Krekove smrti in s slovesnim cerkvenim opravilom na sam smrtni dan.

Poklonitev na grobu. V četrtek, 7. oktobra, ob šestih zvečer se zbera organizacije in drugi Krekovi častilci ob Evangelistovem grobu na pokopališču pri Sv. Križu. Moški pevski zbor »Ljubljane« bo tam odpel primerno pesem, spominsko besedo pa bo govoril vseuč. profesor dr. Fr. Ks. Lukman.

Spominska akademija v Unionu. Na predvečer smrtnega dne, t. j. v četrtek ob osmih zvečer, bo v kino-dvorani hotela Uniona velika spominska akademija s sledečim sporedom:

1. Slavnostna uvertura. Fanfara.
2. Fr. Ferjančič: Himna delu. Kantata a zmolski zbor s solo vložki in spremljanjem fantare. Besedilo dr. Krekovo. Izvaja zbor »Ljubljane« pod taktirko prof. dr. A. Dolinarja.
3. Dr. Jan. Ev. Krek in njegova skrb za ljudsko izobrazbo. Spominski govor. Govori dr. Vinko Brumen.
4. Naša zastava. Simbolični nastop fantov.
5. Zarja. Simbolične slike.
6. Slovenskemu katoliškemu narodu. Govorski

NAJNOVEJŠI
VZORCIZA JESENSKE
PLAŠČE IN
OBLEKERAVNOKAR
DOSPELI

BOGATA IZBIRA

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

zbor po besedilu dr. Kreka s spremljevanjem fanfar in bobnov.

Vstopnice za spominsko akademijo se že dobijo pri blagajni kina Union in vsakomur toplo priporočamo, da si jih takoj nabavi.

Zalna služba božja se bo darovala v frančiškanski cerkvi v petek, dne 8. oktobra ob pol osmih zjutraj.

Vabimo vse Krekove častilce — in to so vsi dobri Slovenci — da se vseh svečanosti udeležite v čim večjem številu.

Malarija na Dravskem polju

Maribor, 2. oktobra.

V letošnjem letu je bilo v nekaterih krajih Slovenije izredno število obolenj za malarijo. Število se pa še poveča radi tega, ker ljudje v takih krajih preradi smatrajo marsikatero drugo bolezen, ki poteka z zvišanjem telesne toplote, za malarijo. Tako nastopa panika, pretirava se število slučajev, krozi pričnejo pretirane vesti, ki javnost le še bolj begajo. Zdi se zato potrebno, dati nekaj pojasnil k temu vprašanju.

V podonavih deželah stalno nastopajo posamezni slučaj malarije, posebno v južnejših krajih, ako so močvirni ter prepreženi z gostim tokom plitvih in lenih rek. Anofeles, komar, ki edini posreduje prenašanje malarije, zahteva namreč za svoj razvoj ugodno temperaturo, plitvo vodo in pa z rastlinjem obrasle bregove, poleg tega pa še len vodni tok oziroma stoječo vodo. Pri nas v Sloveniji se, kakor znano, stalno kažejo posamezni slučaj malarije ob toku Mure od državne meje proti Medmuri, dalje ob toku Drave od Medmura do Ormoža in celo do Ptujja. V tekočem poletju in spomladi se je malarija v teh pokrajinah pomnožila, poleg tega pa tudi teritorialno razširila onstran Ptujja po Dravskem polju navzgor, v posameznih slučajih celo do Maribora.

Kaj je vzrok temu in kakšni ukrepi za pobijanje malarije bi bili potrebni? Prvi pogoj malarije v kakem kraju je prisotnost komarja anofelesa v večjem številu. Poleg tega se komarju mora nuditi prilika, da se lahko nasrka krvi bolnika, ki vsebuje povzročilec malarije ter nato s pikom zdravih na te prenese bolezen. V obdravskih in obmurskih krajih, ki sem jih navedel zgoraj, so se vedno pojavljali posamezni slučaj malarije, kar pomeni, da je anofeles stalno bil tod. Slučaji bolezni so pa ostali omejeni na redka posamezna obolenja, kar znači, da so bolniki po večini dobro ozdraveli ter tako prenehali biti vir za nadaljna okuženja in pa da se komar anofeles radi manj ugodnih klimatskih prilik ne bi mogel posebno namnožiti.

Da so ee zadnja leta, predvsem pa letos, slučaj malarije pomnožili, je znak, da so se morale spremeniti prilike, ki so za širjenje malarije merodajne. Ali se je število anofelesa pomnožilo, ali je ostalo vedno več bolnikov nepopolno ozdravljenih, ali pa oboje. Zdravstvene oblasti so seveda postale pozorne na pojave malarije ter so si skušale predvsem predočiti objektivno sliko o številnosti slučajev ter si odgovoriti na vprašanje, ali so slučaji

domači ali pa le recidivna obolenja malarije, nalezene drugje. Zdravniki so bili opozorjeni na važnost takega opazovanja in pa na to, da naj se zaradi točne ugotovitve bolezni poslužujejo preiskav krvi v laboratorijih. Taksa za take preiskave se je uknila. Tako se je dognalo, da so slučaji v letošnjem letu napram prejšnjim letom sicer narasli, vendar pa ne kažejo take obsežnosti, da bi mogli zaenkrat opravičiti uvedbo posebne protimalarične kampanje, ki je, kakor znano, zvezana tudi z ogromnimi stroški ter se mora raztegniti na daljšo vrsto let. Zdi se nadalje, da je Slovenija za splošno razširjenje malarije neugodna, njena hladnejša klima, ostreje zime, bister in nagel tok voda, ne daje dobrih pogojev anofelesu za razvoj. Da se je zadnje čase mogla malarija razširiti, se je pa le moral komar namnožiti, posebno v za to ugodnih delih murskega in dravskega polja, kar je brez dvoma v zvezi s spremenjenimi klimatskimi prilikami zadnjih let, z milejšimi zimami in deževnimi poletji s poplavi in prelivi rek. Med prebivalstvom se je poleg tega gotovo moralo pomnožiti število takih, ki nepopolno ozdravljeni nudijo vir anofelesu za prenašanje. Bržkone pripomore k temu dejstvo, da naše prenatrpane bolnišnice ne morejo obdržati bolnika do popolnega ozdravljenja ter ga zboljšanje in z navodili za nadaljno zdravljenje odpuste, bolnik pa navodil ne upošteva. Med prijavljenimi slučaj malarije je pa tudi mnogo vojaških obveznikov, ki so ee po odsluženju roka vrnili nepopolno ozdravljeni ter zboleli na malaričnem recidivu v svojem domačem kraju.

Vprašanje je, ali bodo klimatske prilike še nadalje ostale take kot zadnja leta. V tem primeru bi bilo potrebno uporabiti vsa se tako draga sredstva za omejitev malarije, torej protimalarično borbo v vsej njeni obsežnosti in kompliciranosti v izogib škodi na ljudskem zdravju in narodnem gospodarstvu. Ako ee pa vrnejo za naše kraje navadni vremenski pogoji, je upati, da se bo malarija omejila zopet na par primerov letno kot običajno, za katere zatiranje je do sedaj popolnoma zadostovala organizacija naše zdravniške službe in bolnišnice nege. Potrebno je pa v vsestransko preudariti in budno opazovati karakter pojavov malarije pri nas, da ee ne bi zagrešili prenatrpani in nepomembni ukrepi. Nujno je želeli, da ee dela za osuševanje močvirnega ozemlja in uravnavanje toka lenih rek, na katerih se že več let vrše regulacijska dela, pospešijo v svrhu ekonomskega izboljšanja kakor tudi iz zdravstvenega ozira. Obolenim civilistom in vojakom je pa potrebno v njihovem lastnem interesu kot tudi v interesu zatiranja malarije v epidemiološkem smislu poskrbeti popolno okrevanje.

Dr. Josip Vrtovec,
šef Zdravstvenega doma v Mariboru.

Sodba zoper ponarejevalce denarja

Maribor, 4. oktobra.

Nenavadno zanimanje je vladalo za razglasitev sodbe v velikem procesu proti ponarejevalcem denarja, ki je bil v soboto pred kazenskim senatom okrožnega sodišča. Po mestu so se širile govorice, da bodo kazni zelo ostre, pa se je zaradi tega nabralo danes dopoldne ob 10 v razpravi dvorani polno ljudi. Ob 10 so privredili vse osumljence, senat pa je vstopil v dvorano ob pol 11 ter je predsednik takoj začel čitati sodbo: Franc Rupnik ee obsoja na 6 let in 2 mesece robjie ter

na trajno izgubo častnih pravic. Gašper Potočnik dobi 1 leto robjie in 3 leta izgube častnih pravic; Franc Majcen 1 leto in 8 mesecev robjie in 3 leta izgube častnih pravic; Mihael Medved 1 leto in 6 mesecev robjie, 2 leti izgube častnih pravic. V. Postržin 1 leto in 8 mesecev robjie ter 3 leta izgube častnih pravic; Franc Greif na 9 mesecev strogega zaporja, izgube državne službe ter na izgubo častnih pravic za 2 leti; njegova žena Ana Kolman je dobila 5 mesecev strogega zaporja, pogojno

Odposlanec Nj. Vel. kralja Petra II. general Hristič izroča častno sabljo, kraljevo nagrado poročniku g. Stanku Podboju, ki je najbolje dokončal 37. letnik višje šole vojaške akademije

na 4 leta ter 2 leti izgube častnih pravic; Ivan Mlakar je dobil 5 mesecev strogega zaporja, pogojno na 3 leta, njegova žena Ana Mlakar 4 mesece strogega zaporja, pogojno na 3 leta. Oproščeni sta bili Antonija Postržin in Ana Vinter. Po razglasitvi sodbe je Rupnik prijavil priziv proti odmeri kazni. Tudi Postržin in Majcen sta prijavila priziv. Vsi drugi obsojenci pa so si pridržali tridnevni rok za premislek.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoji krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju iz žolca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo. Bolniki radi jemlje preizkušeno »Franz-Josefov« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Zločinci prevrnili 14 nagrobnikov

Ježica, 4. oktobra.

V noči od nedelje 3. t. m. na ponedeljek 4. t. m. je bilo na pokopališču na Črnučah prevrjenih 14 nagrobnih križev in kamnov. Med podrtimi spomeniki je tudi spomenik pokojnega črnuškega župnika Mekineca. Samo po sebi je razumljivo, da je ta stvar zelo razburila ne samo svoje, ki so spomeniki njihovih pokojnikov bili podrti, marveč tudi vse župljane naše fars. Težko je razumeti, odkod tolikšna posurovelost, ki se ne ustavlja niti pred svetim prostorom pokopališča.

Stvar pa je še toliko hušja, ker to ni edini slučaj. Ni še pol leta od tega, kar je bil podrt vaški križ na poti med Črnučami in vasjo Jezo. Nedolgo potem sta bili onečasteni kapelici v Podboštu in na Črnučah. V zadnji kapelici je bil takrat s kolom osuvan kip Sreca Jezusovega. Niti o prvem niti o drugem slučaju nismo pisali. Zadnji primer pa očitno dokazuje, da je sodelovala večja skupina ljudi in da je bilo njihovo delo s premislekom pripravljeno. Bog daj, da bi se varnostnim organom posrečilo priti na sled zločincem, ki gotovo zaslužijo najbolj obšutno kazen.

Drobne novice

Koledar

Torek, 5. oktobra: Placid in tovariši, mučenci; Flavijana.

Novi grobovi

† Ivan Trošt

V nedeljo, dne 3. oktobra popoldne je za Bežigradom umrl g. Ivo Trošt, nadučitelj v pokoju ter znan pisatelj. Dočkal je 72 let starosti. Doma je bil iz Vipavske doline, študiral pa je v Kobaridu in v Kopru, kjer je dovršil učiteljske. Že v dijaških letih je pričel sodelovati pri »Educatu« in »Vrtcu« in »Zvončku«, pozneje pa še pri »Učiteljskem tovarišu«, pri Mohorjevih Večernicah in Mohorjevem Koledarju, pri Zabavni knjižnici Slovenske matice, v »Domu in svetu« in v »Ljubljanskem Zvonu«. Njegov psevdonim je »Ljubljanski Zvonu« je bil Slavoljub Dobravec. Služboval je najprej po raznih krajevskih krajih, leta 1901 pa je bil premeščen v Tomišelj pod Krimom, kjer je služboval 24 let do leta 1925, ko je bil upokojen. Pokojnik zapušta štiri sinove in dve hčeri, ki jih je dobro vzgojil, ter ženo, gospo Alojzijo. Pogreb pokojnega zasluženega g. Trošta bo danes ob četrti na 5 izpred hiše Založbi Bežigrad 15. Ivo Troštu ohranimo časten spomin! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† G. Ivan Lipovšek, upokojeni železniški uradnik, je izdihnil včeraj, star 78 let. Pogreb ob hiše žalosti, Celjska cesta 19, v sredo ob 4. popoldne. Naj počiva v miru! Zalujočim in svojcem naše iskreno sožalje!

† V Osijeku je umrla ga. Franja Zobeč, roj. Gorše, bivša trgovka v Novem mestu. Pokopali so jo 30. septembra. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim in svojcem naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz policijske službe. Zvaničnica pri predstojništvu mestne policije v Mariboru Tina Terzija je bila premeščena k upravi policije v Ljubljani.

— Iz banovinske službe. Zdravnik združene zdravstvene občine Rogaske Slatina dr. Munda Josip je napredoval v VIII. položajno skupino.

— Napredovali so v čin poročnika bojnega broda I. razr. poročnik bojnega broda II. razr. Franc Potončnik; v čin poročnika v pehoti podporočnik Božidar Plavšič, Ivan Geržina, Franjo Peter, Ivan Petrič, Zlatko Novotni, Radivoj Fajdiga, Jožef Javornik, Božo Kaza, Vinko Tkalec, Georgij Vahtelj, Josip Sper, Josip Zorič in Ernest Sijance; v topništvo: Radomir Gašpar, Miroslav Čala, Bojan Presečnik, Ivan Kiš in Josip Janiček; v konjenici: Koloman Šaler; v inž. stroki: Franjo Graf, Bojan Seršen, Dalibor Hanzelček in Peter Peršič; v zrakoplovstvu: Vladimir Gabere in število ob 6. septembra 1937 v čin poročnika bojnega broda II. razr. poročnik fregate Ivo Buljan.

— Imenovan je za pogodbenega uradnika v inženjerskem oddelku v štabu dravske divizijske oblasti arhitekt Valentin Kazanski.

— Odlikovana sta z redom Jugoslovanske krone V. razr. poročnik bojnega broda I. razr. Stanislav Abram in s kolajno za vojaške vrline poročnik bojnega broda I. razr. Stanislav Cvirn.

Blago

za damske plašče, širina 140 cm

od 40.- do 180.- dinarjev

MANUFAKTURA, KOM. D., LJUBLJANA
Mestni trg 17

— Duhovne vaje za št. gg. duhovnike bodo v Domu duhovnih vaj v Ljubljani, Zrinjskega 9, od 18. do 22. oktobra. Začetek prvi dan ob 6 zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. — Duhovne vaje bo vodil p. Paté Rudolf S. J. — Oskrbovalnica za ves čas 120 din. — To bo letos zadnji tečaj skupnih duhovnih vaj za gg. duhovnike.

— Nočni napad na Ježici. V Mali vasi na Ježici je nekdo z nožem napadel 17letnega mehaničnega vajenca Ivana Pančurja ter mu obrezal roke. Pančur je moral v bolnišnico.

— Kako sodi tujina o Ciril-Methodovem zboru. Amédée Gaston, predsednik francoskega društva za muzikologijo, učenjak svetovnega slovesa, posebno slaven strokovnjak za gregorijansko, bizantinsko in klasično politono cerkveno glasbo, ki spada med ustanovitelje slavne »Scholae cantorum« v Parizu, je napisal o koncertih Ciril-Methodovega zbora v Parizu: Nenavadno sem srečen, da sem imel priliko slišati petje Ciril-Methodovega zbora. Poznam dobro to vrsto glasbe, bavil sem se s študijem staroslovenske glasbe, mnogo sem tega v svojem življenju slišal na tem polju, toda redko, redko kdaj kaj tako dobrega in lepega.

Zbor bo isti spored z istim ognjem, ki ga kritike poudarjajo, odpel pri svojem koncertu dne 11. t. m. ob 20 v Unioinu. Vstopnice so v predprodaji pri blagajni kina v Unioinu.

— Vojaška registracija poljskih državljanov. Konzulat republike Poljske v Ljubljani poziva vse na ozemlju dravske banovine bivajoče poljske državljane, ki letos dovršujejo 18. leto in 20. leto življenja, da se tekom meseca oktobra in novembra zgleda na konzulat zaradi vojaške registracije osebno ali pismeno in po možnosti predložijo dokumente, ki jih imajo. Prav tako naj se zgleda oni poljski državljani v starosti od 18 do 50 let, ki doslej niso izpolnili te dolžnosti in še nimajo potrdila o registraciji.

— Sprememba zakona za mesčanske šole. Pri prosvetnem ministrstvu v Belggradu posluje že več dni posebna komisija za spremembo zakona o mesčanskih šolah. Iz dravske banovine sta v tej komisiji g. dr. Sušnik, načelnik prosv. oddelka in g. Hočevar Maks, ravnatelj mesčanske šole v Ljubljani.

— Izprememba rodovinskega imena je dovolila kraljevska banska uprava dravske banovine Antonu Merjasec, roj. v Zgornjih Pirničah, članu občine Šmartno pod Šmarno goro, okraj Ljubljana, v »Merkunt«.

— Vremenska napoved. Evropa: Zmerno hladni zrak z delno oblačnostjo in meglo prekriva evropsko celino. Slaba depresija nad Nemčijo povzroča v zahodni Nemčiji, vzhodni Franciji in v območju Alp slabše vreme. Jugoslavija: Deloma oblačno v primorskih krajih. Slaboten dež v ostalih delih države. Toplota se je zvišala na zahodu, znižala pa v notranjosti. Temperatura: minimalna Kailnovik 7, maksimalna Mostar 29. Napoved za danes: Prevalovalo bo jasno vreme z delno jutranjo meglo. Na zahodu nekoliko oblačno z dežjem. Toplota se bo zvišala.

— Novi vozni red »Ekspres« je izšel. Novi vozni red stopi v veljavo dne 4. oktobra. Kakor običajno prinaša točne podatke o odhodih in prihodih vlakov na 51 progah, v naši državi, številnih za nas važnih progah in bližnjem inozemstvu.

Nadalje vsebuje vozni red vseh avtobusnih podjetij v Sloveniji, ki je sestavljen na podlagi podatkov kr. banske uprave v Ljubljani. Končno prinaša tudi vozni red paroplovnih družb na našem morju. Cena listni knjižici, kateri je priložena tudi karta prog, je 10 din. Dobi se povsod.

— Popust v Avstriji za predajo prtljage. Avstrijske zvezne železnice so zavedle popuste za predano prtljago in to po sledečem enostavnem obračunu: za vsakih začetih 5 kg in za vsakih 50 km 10 grošev. Stroški se računajo za najmanj 25 kg. Stroški manipulacije se ne računajo. Razen tega ni doplačila za ubrzanje in brze vlake. Od sedaj se bo točno pazilo, da potnik ne nosi kot ročno prtljago več kot 25 kg prtljage s seboj in to po osebi. Tudi edini komad prtljage ne sme biti težji od 25 kg. Sprevedniki so dolžni prevežati težko prtljago ali pa poedine komade prtljage, ki težijo več od 25 kg, prenesti v vagon za prtljago in da za to naplačajo dvojno normalno tarifo in da računajo stroške manipulacije. N. pr. 30 kg prtljage od Spielfeld-Strasse do Dunaja stane na temelju tarifskega popusta samo 3.60 šil.

— Zakon o gospodarskih zadrugah (Zadružni zakon od 24. septembra 1937), ki je temeljni zakon za vse vrste zadrug, zadružne delavce, odvetnike in sodišča je izšel v hrvaščini s predgovorom dr. Vinka Esliha. Vezan stane 15 din, če se pošlje denar naprej; s povzetjem stane 22.25 din. Naroča se pri Tipografiji d. d. v Zagrebu.

— Radio je danes največja pridobitev moderne tehnike našega stoletja. Poslužujejo se ga privatniki, šole v učne svrhe, politika v propagandne namene, vsi pa v največji zadovoljstvo. Vsak radio-amater, ki želi dobiti kot začetnik potrebne nauke o elektriki in radiotehniki, bo vzel v roke najboljšo slovensko knjigo na tem polju: Radio, katero je spisal prof. Leopold Andrej. Knjiga ima 241 strani in 214 slik med besedilom, ki ponazorjuje posamezna poglavja te knjige. Cena: broširana 20 din, kartonirana 25 din, vezana v platno 30 din. Knjiga ima namen vzbuditi zanimanje za radio, podati osnovne pojme, da radio-amater lahko zasluje strokovno literaturo, popisuje delovanje enostavnih aparatov ter razloži, kako se sestavijo. Tudi »šolski radio« se je obnesel nepričakovano ugodno, postal je najmodernejše učilo sodobnosti. Vsaka učiteljska knjižnica bi morala imeti to, za učiteljsko važno knjižico. Založila jo je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— Večerni trgovski tečaj na Kongresnem trgu 2-II vpisuje in daje pojasnila dnevno. Začetek pouka 15. oktobra.

— »Putnik«. Ljubljana priredi dvodnevni avtobusni izlet v Trst od 10. do 11. t. m. za ceno 120 dinarjev. Informacije v biletarnicah »Putnika«.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

— Večerni trgovski tečaj na trgovskem učilišču »Christofol učni zavod«. Domobranska cesta št. 15, se prične 7. oktobra. Vpisovanje dopoldne, popoldne in zvečer do 8. Pojasnila ustna, pismena, brezplačni prospekti na razpolago. Pouk knjigovodstva, računstva, korespondence, pisarniških del, stenografije, strojepisja, nemščine. Solnina zmerna. Zavod je potrjen od ministrstva trgovine in industrije.

— Z avtobusom v Trst dne 10., 24. in 25. oktobra, in od 30. oktobra do 1. novembra. Prijave sprejema izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, Hotel »Slone«, telefon št. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice.

— Center esperantskega gibanja za Slovenijo je Klub esperantistov, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7, I. Tu se prijavite za tečaje, tu dobite praktično učno knjigo in vsa pojasnila.

— Potovanje v Prago ali Švico za 30 din. Udeležite se plemenitega esperantskega tečaja, ki traja samo 4 mesece in stane samo 30 din. Izmed tisoč udeležencev se izžreba nagrada v znesku 1250.— dinarjev, izžrebancem pa se podeli brezplačna kongresna karta za 20. jubilejni mednarodni katoliški esperantski kongres, ki se bo vršil drugo leto v Ljubljani. Učite se pridno esperanto, pa se ga boste lahko udeležili še VI. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska Katoliška Esperantska Liga, Jesenice—Fužine na Gorenjem. Priložite znamko za odgovor!

Ljubljana

1. Frančiškanska prosveta v Ljubljani odprla v torek, dne 5. oktobra, ob 8 zvečer v novi frančiškanski dvorani svojo dramsko sezijo 1937/38. Otvoritvena predstava bo ta večer »Igra apostolov« od M. Mella v Škerljevem prevodu in pod režijo gosp. Milana Skrbinka, režiserja Narodnega gledališča v Ljubljani. Delo ima prolog in epilog in je po svojem osnovnem čustvu resnejše, umetniške vrednosti ter ima poleg prepleh, globoko občutenih scen tudi mnogo živahnosti, ki ga delajo bolj prikupno in prijetno. Nekateri prizori pa so ganljivi in pretresljivi. Preskrbite si pravčasno vstopnice v predprodaji. »Pax et bonum« v frančiškanski palači in sicer sedenje po 8, 6 in 5 din, stojišča po 3 din. Člani z legitimacijami imajo na vseh sedežih po 2 din, na stojišču pa 1 din popusta. Dijaška stojišča 2 din. Začetek ob 8, konec pred 10 zvečer. Prijatelji naše prosvete vladno vabljeni!

1. Dve nesreči. Ljubljanska reševalna postaja je v noči na včeraj in včeraj dopoldne posredovala v dveh primerih. Blizu Šmarja na Dolnji-

skem je padla s kolesa 25letna strežnica Brigita Blatnikova iz Ljubljane, ki se je močno poškodovala na nogah in po vsem telesu. — Na Masarykovi cesti je včeraj padel s kolesa ter se poškodoval na nogah 20letni zasebni uradnik Jožef Kovič. — Oba ponesrečena sta bila prepeljana v bolnišnico.

Za preproge trajna

SMYRNA VOLNA

Toni Jager, Kongresni trg 1, Ljubljana

1. Dekliski krožek Prosvetnega društva Trnovo ima drevo ob 20. v društvenem domu — Karunova ulica 14, svojo redni seestanek. Predaval bo g. dr. J. Pogacnik. Za članice je udeležba dolžnost; vladno pa vabimo tudi druga dekleta, ki želijo vstopiti v našo vrsto. Odbor.

1. Prvenstveni turnir šahovskega kluba »Lovšine«, Ljubljana, Gradišče 13, prične z igranjem v torek, dne 5. t. m. Takoj po igranju se igra I. kolo. — Odbor.

1. Nevaren trk v vlakom. V noči na včeraj se je s kolesom zaletel v vlak 28letni sluga Franc Lukač. Pri padcu si je zlomil levo nogo.

Vašemu ukusu in Vašemu žepu

bo ustrezno, ako kupite blago odlične kvalitete in modernih vzorcev, v manufakturni trgovini

BRATA VLAJ, Wolfova ul. 5

1. Esperantski tečaj. Drevo ob 8 se začne prvi večerni tečaj za mednarodni jezik esperanto na Cankarjevem nabrežju 7-I. Esperanto je najlažji in najpraktičnejši jezik na svetu, ki vam odpre vrata v svet. Učnina mesečno 15 din, za dijaake 10 din. Vabi vas Klub esperantistov, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7-I.

1. Starši! Če sedaj potrebujete dobrih in vestnih inštruktorjev, obrnite se pismeno na naslov: Društvo brezposelnih prof. kandidatov, Ljubljana, univerza, ali pa se zglasite osebno ob sredah in sobotah od 10 do 11 v vratarjevi loži na univerzi. — DBPK.

1. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Gartus, Moste.

1. Nameščenec trgovin in raznih drugih podjetij, uradnike itd. opozarjamo na večerni trgovski tečaj pri Christofolovem učnem zavodu. Ljubljana, Domobranska cesta 15. Zahtevajte pojasnila in prospekte.

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek 7. oktobra v uršulinski cerkvi. Zjutraj ob petih bo prva sv. maša, ob pol šestih pridiga, ob šestih sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine. — Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeležijo evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Kongregacija Marije Pomočnice za gospe pri sv. Jožefu v Ljubljani ima prvi letošnji shod v torek 5. oktobra ob petih. — Vse članice iskreno vabljene!

Gledališče

Drama. Začetek ob 20:

Torek, 5. oktobra: Zaprt.

Sreda, 6. oktobra: »Beraška opera«. Red Sreda.

Četrtek, 7. oktobra: »Taretkinova smrt«. Premierski abonma.

Petek, 8. oktobra: (Gostovanje v Celju: Maturo.)

Opera. Začetek ob 20:

Torek, 5. oktobra: »Vrag na vasi«. Gostovanje

Pie in Pina Mlakarja ter dela zagrebskega baleta. Izven.

Sreda, 6. oktobra: »Vrag na vasi«. Gostovanje

Pie in Pina Mlakarja ter dela zagrebskega baleta. Izven.

Četrtek, 7. oktobra: »Boheme«. Red Četrtek.

Petek, 8. oktobra: Zaprt.

Celje

c Duhavniški sestanek bo v četrtek 7. t. m. v opatiji.

c Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico je danes, 5. oktobra, od 8 do 12 dopoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ul. 8, prilijže-levo.

c Zadnji letošnji pregled motornih vozil bo v sredo 6. t. m. ob 13 pri mestni garaži na Spodnjem Lanovžu.

c Šahovski turnir. Celjski šahovski klub razpisuje splošen turnir, ki se bo začel v sredo 6. t. m. Pravico udeležbe imajo vsi klubovi člani, razen glavnih igralcev. Za zmagovalce so razpisana lepa darila.

c Zanimiva razprava. Pod tem naslovom je pisala celjska »Nova doba« o razpravi proti znanemu prijatelju tuje lastnine Francu Centrihu iz Trobnege pri Laškem, ki je bil obtožen, da je lažno izpovedal, da so ga organi mestne policije v Celju ob priliki aretacije pretepali in zlostavljali. Priporočiti moramo, da sodišče policijskim organom tega dejanja ni dokazalo, da pa je bil imenovan kaznovan že večkrat in da sedi v sodniških zaporih. Glede klevete proti policijskim

Tabor v Št. Janžu

Trebanjsko prosvetno okrožje priredi ob priliki 20letnice smrti dr. J. E. Kreka v nedeljo, dne 10. oktobra, prosvetni tabor v Št. Janžu.

Spored: 1.) Ob 8 sprejem gostov na postaji. 2.) Sprevod v Št. Janž. 3.) Ob 10 sveta maša, blagoslov petih praporov. 4.) Po cerkvenem opravilu ljudski tabor, na katerem govorita dr. Basaj in dr. Teresglav. 5.) Ob 2 večernice. 6.) Ob 8 telovadni nastop z govorom ministra dr. Kreka, nato prosta zabava.

Pričakujemo vas v Št. Janžu, da poašitate pokojnega voditelja Slovencev dr. Kreka.

organom je bil sicer oproščen, ker tudi tu ni imelo sodišče zadostnega dokaza o njegovi krivi izpovedi.

c Trboveljski slaviki v Celju. V mali dvorani Celjskega doma so v nedeljo popoldne nastopili z izbranim sporedom Trboveljski slaviki, ki so želi burne aplavze. Solistka gđ. Rezi Koritnikova je navdušila občinstvo in je morala več pesmi ponavljati. Na klavirju jo je spremljal operni dirigent dr. Švara. Zbor je izvajal vse točke precizno in enotno, za kar gre gotovo v največji meri zaslugi požrtvovalnemu dirigentu g. Suligovi. — Želimo, da bi se »Slaviki« kaj kmalu zopet oglasili in jim želimo obilo uspehov!

c Smrtna nesreča pri delu. V četrtek, dne 30. septembra, je padel v globino 12 m v tovarni Lignolit v Radečah 27letni delavec iz Dobrave pri Radečah. Pri nesrečnem padcu si je zlomil desno roko in dobil težke notranje poškodbe. Prišel je na celjsko bolnišnico. Včeraj ob pol 1 popoldne pa je podlegel poškodbam. Naj počiva v miru!

Maribor

m Roko mu je zmelelo. Iz Očke vasi na Pohorju so pripeljali v mariborsko bolnišnico 13letnega posestnikovega sina Julija Germavca. Fant je po nesreči dobil roko med mlinska kamna, ki sta mu zadal strahovite poškodbe ter mu zdrobila vso roko do ramena.

m Zagonetna smrt. Včeraj zjutraj so našli na cesti, ki vodi iz Vrhovdola v Limbuš, Pavlo Čeh mrtvo. Ležala je sredi ceste ter je bila vsa modra v obraz. Ljudska govorica je takoj raznesla vest, da je bila Čehova zadavljena. Zaradi tega je odredilo državno pravdnništvo obdukcijo trupla pokojnice.

m Mladi nacionalisti na plan! Pod tem naslovom je sobotni »Večernik« objavil bombastični oklice na JNS-arsko mladino ter jo rotli, naj se polnoštevilno udeležijo zborovanja v dvorani pri Zamorecu, na katerega je poleg odbora ključa tudi domovina. Po vzpodbudo za sveto nacionalno stvar je prišlo 30 mladih jeenesarjev, katerim so govorili o črni in rdeči fronti, proti katerima se boja borijo. Ker je »Večernik« napisal, da ne sme biti mladega nacionalista, ki se zborovanja ne bi udeležil in ker vemo, da ti mladi zvesto sledijo »Večernikovim« pozivom, bo pač res, da se je odzvala vsa armada, če smemo skupnico 30 ljudi tako imenovati. Ali so udeleženci za spomin dobili iz dveh enakih slik sestavljen pogled na del množice, ki je v zvelik dvorani zborovala, žal nismo mogli ugotoviti.

Prva mariborska prodajalna M. Bäuerle in izposojevalnica klavirjev. Gosposka 56, priredi oktobrsko ugodnost. Vsi v tem mesecu na posodo vzeti klavirji preidejo v last izposojevalcev, kadar doseže plačana najemnina višino cene. Prost ogled. Najemnina 80—150 din mesečno.

m Mariborska protituberkulozna liga se zahvaljuje klubu mariborskih lekarnarjev, ki je namestvo venca na grob pokojnemu primariju dr. Robiču daroval za protituberkulozni fond 200 din.

m Učiteljski abiturienti imajo v soboto, dne 9. oktobra popoldne ob treh v prostorih Pedagoške centrale svoj občni zbor.

m Tretja premiera v gledališču bo jutri, v sredo zvečer. V Malčevi režiji se uprizori Schillerjeva tragedija »Marija Stuart«. Naslovno vlogo igra Starčeva, kraljico Elizabeto Kraljeva, Mortimerja Verdonik, Burleigha Kovič Pavle, važne vloge pa še igrajo Savinova, Grom, Gorinšek, Košič in dr.

m Abonenti v gledališču se še sprejemajo, ker je veliko zanimanje za abonma. Prijave sprejema dnevna gledališka blagajna.

m Mariborsko bogoslovno učilišče je včeraj pričelo z rednim poukom. V prvi letnik bogoslovja je vstopilo 10 gojencev.

m Voz in konji v Dravo. Nenavadna nesreča se je včeraj dopoldne ob 10. zgodila na Ruški cesti. Strmo, okrog 30 m visoko dravsko obrežje se je nasproti tekstilne tovarne Doctor in drug vdrilo, pa sedaj ta vdor zasipujejo z zemljo, da bi obrežje znova utrdili. Zemljo vozijo gradbeni podjetniki s svojih stavišč. Okoli 10. dopoldne je pripeljal hlapec stavbenika Nassimbenija Henrik Meglič dvoprežni voz, naložen z zemljo. Ko je obračal na cesti voz, je pripeljal mimo tovornega avta. Da bi napravil avtomobilu prostor, je hlapec pognal konje ritenski, pri tem pa so zadnja kolesa voza zaslila čez pobočje in so potegnili konje za seboj. V hipu je voz s konji zdrvel po strmini ter je vse skupaj zagrmel na obrežje reke. Po občudnem naključju pa so konji ostali živi in niti ranjeni niso bili, pač pa se je voz razletel na drobne kose. Konje so spravili požarniki z obrežju zopet na cesto.

m Požar je nastal včeraj zjutraj ob treh na gospodarskem poslopu viničarije posestnika Alojza Rebernika na Meljskem hribu 49. Mariborski gasilci so navzile hudi strmini spravili motorsko na hrib ter se jim je posrečilo obvarovati hišo pred ognjem. Požar je povzročil 20.000 din škoda.

m Novorojenček na travniku. Roški potok je naplavlil ob priliki zadnje povodnji na travnik posestnika Legata v Bohovi trupu novorojenčka. Našli so ga šele sedaj, ko je že skoraj povsem razpadel. Orožniki preiskujejo.

m Francoski tečaji. Pouk v otroškem vrtcu in vseh tečajih za šolsko mladino in odrasle se začne ta teden. Dnevi in ure posameznih tečajev so razvidni na lepaku francoskega krožka v Gregoričevi ulici 4. Prijave sprejemajo še ta teden v kurzihi samih.

m Katoliška mladina je začela v nedeljo novo sezono v svojem domu v Cvetlični ulici s Finžgarjevo igro »Razvalina življenja«. Predstava je pokazala, da ima ta mlada igralska družina v svoji sreda odlične igralske sile.

m Drevo koncert Trboveljskega slavika. Opozarjamo občinstvo na koncert slovitega mladinskega pevskega zbora »Trboveljski slaviki«, ki nastopi drevi ob 20 v veliki unionski dvorani.

m Dr. Rudolf Lovrec zopet ordinira Strossmajerjeva ulica 8.

m Nogavice, jopice, dežniki! Ribarič, Rotovč.

Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru. Torek, 5. oktobra: Zaprti zaradi koncerta Trboveljskih slavikov.

Sreda, 6. okt., ob 20: »Marija Stuart«. Premiera.

Glavni zdravniki delavskega zavarovanja v Ljubljani

Ljubljana, 4. oktobra.

V nedeljo se je pričela v Ljubljani konferenca sefov zdravnikov posameznih okrožnih uradov iz vse države, ki so se posvetovali o izboljšanju zdravstvene in zdravniške službe o delavskem socialnem zavarovanju. Konferenco je vodil novi direktor zdravstvenega oddelka SUZOR-ja dr. Niko Mrvoš, ministra za socialno politiko je zastopal načelnik Dragoljub Jankovič, navzoči pa so bili kot zastopniki SUZOR-ja Avsenek, Kozamernik in Anton Rojina, ljubljanski OUZD pa je zastopal podpredsednik Jonke. Ta konferenca je ena izmed rednih, ki so jih uvedli šefi-zdravniki okrožnih uradov, ker je potrebno, da se vsaj enkrat na leto sestanejo.

Konferenca se je začela v nedeljo zjutraj ob 8, v veliki dvorani Delavske zbornice ter je prvi govoril dr. Mrvoš. Iz njegovega poročila in iz obravnave, ki je sledila, je bilo razvidno, da se šefi-zdravniki zavedajo pomanjklivosti v zdravniški službi delavskega socialnega zavarovanja ter skušajo te pomanjklivosti odpraviti.

Zelo mnogo so se zdravniki posvetovali o preventivni zdravniški službi, ki je še bolj važna kakor kurativna. Govorili so o zdravstvenem nadzorstvu v obratih in o delavski higieni. Popoldne ob 4. se je seja nadaljevala v dvorani OUZD. Specialist dr. I. Černe je govoril o potrebi ustanovitve posebnih oddelkov za zdravljenje in epoznavanje erenih bolezni, ravnatelj ljubljanskega OUZD dr. Bohinec pa je govoril o protijetičnem boju.

Kmetijski dolgovi

Avtentično tolmačenje uredbe

Pravosodni minister je objavil v »Službenih novinah« naslednje avtentično tolmačenje uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov:

Avtentično tolmačenje odst. 1 čl. 1 uredbe: Postopek za ugotovitev vrednosti hipotekarnega kritja končno odpisanih terjatev po odredbah pravilnika o načinu cenitve vrednosti zemljišča in ostale imovine dolžnika v zvezi z odst. 2 čl. 2 23 pravilnika za izvrševanje uredbe bodo sodišča načela tudi na zahtevo denarnih zavodov. Katastrske uprave morajo dostaviti sodišču na njih zahtevo katastrske posetne listine in ostale podatke, potrebne za to cenitev. Stroške tega postopka nosi ustanova, na katere zahtevo je bil uveden postopek.

Odst. 1 čl. 15 uredbe: Rok iz odst. 1 čl. 15 uredbe z ozirom na odst. 1 čl. 23 pravilnika za izvrševanje uredbe in čl. 24 točka 5 odst. g. fin. zakona za 1937-38 začne teči od 1. junija 1937, v kolikor je bil dokument predložen do tega roka.

Odst. 1 čl. 32: Glede terjatev od zadrušnikov, ki izpolnjujejo pogoje uredbe, cediranih, lombardiranih, odn. reeskontiranih pri Priv. agrarni banki izjemski kredit se porablja odst. 8 čl. 3 uredbe. — Te terjatve bodo Priv. agrarni banki (oddelku za likvidacijo kmetijskih dolgov) posamezne zadruge odn. njih zveze izročile po predpisih 3. poglavja uredbe najdalj za 3 mesece od uveljavljanja tega

tolmačenja, po 1. odst. čl. 20 in 2. odst. čl. 46 pravilnika za izvrševanje uredbe. V kolikor posamezne zadruge, odn. njih zveze v navedenem roku tega ne store, bo prenos izvršila sama Priv. agrarna banka po stanju v svojih knjigah. — Vse terjatve, katere imajo posamezne od teh zadrug in njih zveze do Priv. agrarne banke (oddelku za likvidacijo kmetijskih dolgov) na podlagi čl. 10 in 11 uredbe, se vežejo v korist Priv. agrarne banke do popolnega njih plačila po prvem odstavku tega poljsnila.

Avtentično tolmačenje je izšlo dne 2. oktobra 1937 in je od tedaj v veljavi.

30% obresti za likvidacijo kmetijskih dolgov

Iz Belgrada poročajo, da bo oddelek državnih dolgov pri fin. ministru izročil Priv. agrarni banki prvo partijo 3% obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov. Gre za 200 milij. din imenske vrednosti. Priv. agrarna banka bo razdelila to prvo partijo denarnim zavodom.

Kot znano, služijo nove obveznice za plačilo davčnih zaostankov na neposrednih davkih do konca 1932 in dopolnilne prenosne takse do konca 1935. Vzamejo pa lahko te nove obveznice tudi od vlagateljev pri zaščitenih zavodih, seveda po imenski vrednosti. Pričakuje se, da bodo nove obveznice uvedene tudi na borzah in da se bo njih tečaj gibal okoli 40—45% imenske vrednosti.

rednih in izrednih prireditve posvetnega, nabožnega, znanstvenega ali drugega značaja, ki s'uzijo istemu cilju; in če dodamo številnim notranjim in zunanjim pogojem Italije za privlačnost tujca še okolnost, da je bila prav Severna Italija prizorišče težkih bojev v svetovnem klanju in da so žalostni znaki iz tiste temne dobe še vidni, da spominjajo na akterje tega klanja številni spomeniki padlim vojakom (ai caduti nella guerra mondiale...), je razumljivo, zakaj ima dežela pomaranč, rož in sonca toliko tujcev.

Odkod je največ tujcev v Severni Italiji.

Italijanski gosti iz juga prevladujejo mesec dni, t. j. od 15. julija do 15. avgusta. Vse ostali čas dajejo groz Nemci (Rajhovi in Avstrijci), katerih je po cenitvah 60 do 80%. Vse druge narodnosti so v manjšini, pač pa so Jugoslovani letos menda precej narasli in bo naloga naše statistike tujcev, da dožene, ali smo mi sorazmerno dobro odrezali z italijanskimi turisti.

Za turiste nemške narodnosti utegne imeti Italija še svojo posebno privlačnost.

Sklepna beseda.

V Italiji posega vlada v svojo avtoriteto povsod in mestoma dalekosežno v razvoj turizma. Turizem uživa tudi veliko podporo vlade, moralno in gnotno. Zdi se da je to tej panogi, ki jo tam visoko cenijo ne samo z gospodarskega, marveč tudi s političnega in moralnega stališča, samo v korist. Mislim pa, da se po dobljenih vtisih ne motim, če trdim, da zasebna iniciativa ne zasleda v podjetnosti, gibčnosti, smotrenem delu, vztrajnosti, pa tudi v poštovitosti pri pospeševanju turizma; čagavosti, neodločnosti ali malodušnosti in zlasti tiste komodnosti, ki ima pri nas vse preveč »vremena« za resno delo in tekmovanje v borbi za obstoj, nistem nikjer videl, da niti pri ljudeh, katerih podjetja ne uspevajo najbolje — tudi takih je tam — ali ki so sicer v neugodnem položaju, politično ali drugače.

Strokovni odbor za gozdno proizvodnjo. Minister za trgovino in industrijo je podpisal pravilnik o strokovnem odboru za gozdno proizvodnjo pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Ta odbor tvori vsakokratni načelnik oddelka za zunanjo trgovino in trgovinsko politiko trgovinskega ministrstva kot predsednik, šef industrijsko-komercialnega oddelka gozdnega ministrstva je podpredsednik, tajnika pr. odreja trgovinski minister iz vrst uradnikov oddelka za zunanjo trgovino. Nadalje so člani delegati industrijsko-obrtnega oddelka trg. min., komercialnega oddelka glav. ravn. drž. železnice od prometnega ministrstva in bančno-valutnega oddelka fin. ministrstva. Nadalje imenuje v ta odbor minister trgovine in industrije v sporazumu z gozdnim ministrom po enega predstavnika zainteresiranih strokovnih organizacij lesnega gospodarstva.

Novi uslužbenci v gozdarski stroki. Izšla je uredba ministrskega sveta o zaščiti državnih gozdov in pospeševanju državnega gozdnega gospodarstva. Uredba pravi, da je minister za gozdove in rudnike pooblaščen v interesu zaščite državnih gozdov in pospeševanju državnega gozdnega gospodarstva, da sme v teku proračunskega leta 1937/38, v smislu odgovarjajočih predpisov urad-

niškega zakona postaviti 1. do 150 čuvajev gozdov položajne grupe služiteljev, 2. do 50 gozdnih inženjerjev — uradniški pripravnik počenši od 8. položajne grupe, 3. 4 uradniški pripravnik pravne stroke počenši od 8. položajne grupe in 4. 12 uradniških pripravnikov računsko finančne stroke počenši od 9. položajne grupe. Svoje prejemke bodo ti uslužbenci dobivali za proračunsko leto 1937-38 iz sklada za pogodovanje, za naslednja leta pa se imajo v proračun vnesti potrebni krediti.

Poljarna poravnava. Breznik Tomaž, trgovec z mešanim blagom v Ptuj, Prešernova ulica 11, za 40% terjatev v 4 mesečnih obrokih.

Is tekstilne industrije. Prva medmurska tkalnica v Čakovcu izkazuje za 1936 pri glavnici 2.0 milij., bilančni vsoti 2.7 in brutohododkih 1.3 milij. izgube 0.5 milij. din. Zaradi tega predlaga uprava delničarjem na običnem zboru dne 9. oktobra znižanje glavnice za 0.5 od 2.0 na 1.5 milij. din in zopetno povišanje na 2 milij. din.

Borza

Dne 4. oktobra 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal na naših borzah angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8.61—8.71, v Zagrebu na 8.595—8.695, v Belgradu na 8.5992—8.6992.

Grški buni so beležili v Zagrebu 29.715 do 30.415, v Belgradu 29.65—30.35.

Italijanske lire so nudili v Zagrebu po 2 din. Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 13.60 denar, v Zagrebu na 13.50—13.70, za sredo oktobra so beležili 13.435—13.635, za konec novembra 13.20—13.40, za sredo decembra 13.35—13.55, za sredo marca 1938 12.90—13.10. V Belgradu so beležili 13.50—13.70.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 4 milij. 891.026 din.

Ljubljana — tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2399.66—2414.25
Berlin 100 mark	1740.53—1754.41
Bruselj 100 belg.	730.70—735.76
Curih 100 frankov	996.45—1008.52
London 1 funt	214.55—216.61
Newyork 100 dolarjev	4306.—4342.32
Pariz 100 frankov	142.27—143.71
Praga 100 kron	151.78—152.88
Trst 100 lir	227.75—230.83

Curih. Belgrad 10, Pariz 14.325, London 21.57, Newyork 435.25, Bruselj 73.325, Milan 22.93, Amsterdam 240.725, Berlin 174.75, Dunaj 79.80 (89.90), Stockholm 111.25, Oslo 108.40, Kopenhagen 96.30, Praga 15.235, Veršava 82.25, Budimpešta 86.25,

Potreba nove cerkve v Trbovljah

Trbovlje so naš največji industrijski okraj v Jugoslaviji. Prebivalstvo sestavlja večinoma samo delovno ljudstvo, ki je izpostavljeno raznim nevarnim vplivom. Naš delavec potrebuje v svojem trdem boju za obstanek trdne vere in moralne podlage, da more vzdržati. Potreben je tolažbe, ki jo more najti samo v cerkvi. Vendar pa je naše trboveljsko ljudstvo te vere in moralne opore dotedaj težko pogrešalo.

Število vseh prebivalcev v Trbovljah znaša po zadnjem ljudskem štetju 17.166, za vere potrebe tolikih prebivalcev pa je dotedaj brez dvoma bila premalo dosejana župna cerkev sv. Martina v Trbovljah. Cerkev je tako majhna, da more sprejeti vase vsega skupaj samo 575 ljudi. Kljub temu, da se je sv. opravilo opravljalo ob praznikih petkrat na dan, je bilo vseeno deležno sv. opravila samo 2875 vernikov. Ker pa je tudi v Hrastrniku ta čas zasilna cerkev »Kristusa Kralja« z dvema cerkvenima opraviloma in se tudi v Hrastrniku trudijo, da zgrade novo cerkev, pride za novo župno cerkev v Trbovljah v poštev ta-le okolica s številom prebivalcev. Trbovlje z 885 trgoviki, Gabersko s 193, Knezdol—Rovte—Svine s 297, Planina z 88, Klek Ceste z 209, Globušak s 152, Loke z 7694, Retje z 2943, Sv. Marko z 216, Sv. Katarina z 318, kar da skupno 11.213 prebivalcev.

Dokaz, da je sedanja cerkev v Trbovljah premajhna, je v tem, da se more od vseh teh vernikov udeležiti službe božje samo 2875 vernikov, ali ena četrtina. Značilno je, da je župna cerkev tako majhna, da ne more sprejeti vase niti vseh trboveljskih šolarjev in sta potrebni dve sv. opravili za vsako šolo posebej. In kljub temu je cerkev obakrat natlačeno polna. Razumljivo je, da mora zavoljo teh razlogov trpeti skrb za duše, ki je skoraj prav zavoljo tega čisto nemogoča. Nekateri verniki sploh ne morejo v cerkev, ker ni dovolj prostora, v sami cerkvi pa je takšna stiska, da ni ljudem mogoče niti poklekati.

Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.45, Buenos Aires 130.25.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% invest. posojilo 92—96, agrarji 53.50—54.50, vojna škoda promptna 411—413, begl. obveznice 77—78, 4% sev. agrarji 51—53, 8% Blerovo posojilo 94—95, 7% Blerovo posojilo 85—86, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—101, Trboveljska 250 blago.

Zagreb: agrarji 52—54.50, vojna škoda promptna 411—414 (410), begl. obveznice 76 denar, dalm. agrarji 75 denar, 4% sev. agrarji 52.50 denar, 8% Blerovo posojilo 92.50—94, 7% Blerovo posojilo 84—85.50. — Delnice: Nar. banka 7.300 denar, Priv. agr. banka 197 denar, Trboveljska 250 blago, Nar. šumska 20 blago, Isis 30 blago, Gutmann 50—56, Sladk. tov. Bečkerek 600—650, Osi. sladk. tov. 135 blago, Osi. livarna 200 blago, Dubrovačka 420—440, Jadranska plovba 420—440, Oceania 275 denar.

Belgrad: 7% investicijsko pos. (93.50), agrarji 53.25 denar, vojna škoda promptna 412 do 412.50 (411.50), begl. obveznice 77.75 denar (77.75), dalm. agrarji (75.75), 8% Blerovo posojilo 95 bl., 7% posojilo Drž. hip. banke 100.25 denar. — Delnice: Narodna banka 7.600 blago (7.550), Priv. agrarna banka (200.50).

Dunaj: Borza je bila danes zelo mirna brez poslov in so tečaji večinoma ostali. V kulisi so bili v kasnejšem poteku borze tečaji nižji kot v začetku. Znatnejši je bil padec pri Alpine in Salgo, dočim sta se okrepila Waagner in Semperit. Z zagradi so bili posli slabi in so tečajne razlike bile zelo majhne. Popustil je v večji meri le Dynamit Nobel. Beležili so (v oklepajih sobotni tečaj): Donavsko-savsko-jadranska železnica obligacije 63.75 (64.70), delnice: Creditanstalt-Bankverein 279 (277), Nar. banka 165.25 (165.25), Ferdinandova severna železnica 1.120, Steg 27.65 (28.10), Stewag 28.80, Trboveljska 28.07 (28.30), Alpine 49.50 (50.75), Steyr-Daimler-Puch 233.50 (235), Semperit 82 (81.45).

Žitni trg

Novi Sad: Vse neizpremenjeno. — Tedenca neizpremenjena. — Proimet srednji.

Živina

Dunajski goveji sejem 4. oktobra. Na današnji sejem je bilo prignanih 589 volov, 402 bika in 588 krav, skupno 1579 glav, od tega iz Avstrije 1328, iz inozemstva pa 251. Vse cene so v primeri s prejšnjim tednom narasle. Tako so se voli vseh vrst podražili za 3—5 grošev, dobre krave za 5, la. biki za 3, ostali za 5, klavna živina pa za 5 grošev pri kg. Cene so bile naslednje: voli 0.97—1.52, biki 0.90—1.15, krave 0.90—1.20, klavna živina 0.70—0.89 šil. za kg žive teže.

Kulturni obzornik

Pino Mlakar: Misli o plesu

(K današnjemu gostovanju v operi.)

Človeka tvorita dva svetova: duhovni in telesni, vsak z neštetiimi komponentami, ki se vežejo in prepletajo in katerih rezultante so dejanja. Konec tega procesa vidim, začetek pa je nedognan. Iz duševnih impulzov se rodijo telesni gibi in iz telesnih nastrojnih čustvena. Telo je izrazno sredstvo naše osebnosti...

Vsaka umetnina je avtonomen izraz naše duševnosti. Ta izraz je lahko pesem ali slika ali simfonija ali ples. In vendar je prav za prav besedna, glasbena in likovna umetnost v svojem početku in bistvu ples. Rajejanje, ki je rojeno iz duševnega impulza in se javlja v telesnem gibu. Vsaka beseda je cel niz telesnih gibov: če zapojem lestvico, lahko čutim, kako se ožije glasilo. In roka slikarjeva pleše in riše krivulje in črte. Torej vse telesni gibi. Preskok iz duševnega akta v telesnega je isti, le s to razliko, da je pri plesu v ožjem smislu razlit na vse telo, medtem ko je pri besedi ali tonu ponavadi lokaliziran. In zato je pesnik, slikar, glasbenik in končno vsak človek plesalec v najširšem smislu besede...

Ples je igra z ravnotežjem. Ta igra živi v plesnem človeku kot skrivnostno bivačjo draž, ki ga sili, da na vtise od zunaj in od znotraj odgovarja z jezikom telesnih gibov. Pogoje plesa je zato doživeti gibanje, ples sam pa je oblikovno gibanje in razgibana oblika.

V plesu se srečujejo biološka in osebna duša. Obe sta racionalni, toda v nobeni drugi umetnosti ni biološka duša tako prvotno in močno udeležena pri oblikovanju kakor pri plesu. Iz tega prihaja posebnost in svojskost plesa: njegova demonska povezanost, ki mu sicer omejuje kraljestvo prostosti, ki ga pa tudi usposablja za neodolljivo premost.

Prvina plesa je gibanje. Vendar ne vsako, temveč le smiselno oblikovano gibanje. Smiselno zato, ker mora njegov nagon biti psihofizičen, ne zgolj mehanski. Oblikovano gibanje z ozirom na prostor in čas...

Sestavina plesa: izžarjanje človeka v prostor in narobe, naponi telesa vase, ter ritem...

Gibi plesalca so postavljeni v prostor. Njegovo telo zahteva tri dimenzije, šest glavnih smeri gibanja (gor-dol, levo-desno, naprej-nazaj) in osemkrat tri diagonalne variante. To vse tvori kristalni lik, ikosieder. Iksosieder je plesalečev barvni spektrum in tonova lestvica. Plesalec lahko občuti najbližjo prostornost, to je svoje telo, bližnjo okolico v tipanju in tretjič prostor vseirnja...

Obliko plesnemu gibu dajeja plesalečovo telo in prostor. Za razvoj in izvedbo svojih gibov potrebuje ples časa, ker ni njegov lik postavljen v prostor kakor kip, temveč se pred nami razvija tudi časovno...

Resnična mera za ples je ritem. To je telesna godba, neznan, silni, prvotni in iracionalni zakon, ki ima v sebi le toliko časovnega, kolikor se njegov naglas ponavlja v kakem določenem razdobju. Ritem urejuje in brzda gibanje, ga pa tudi neti in stopnjuje do opojne besnosti...

Ples je doživljaje, ki ga je treba tudi telesno občutiti, ne samo videti. Ne moremo ga uživati po razumski poti, niti po čustveni, niti po izkustvenih plastični, kakor dojemamo literaturo, glasbo ali likovno umetnost. Zato ples ni realizacija muzikalnega ali literarnega teksta, temveč je prvotnejši od teh...

Glasbeniki omogoča žele orkester s svojo raznobarvnostjo in polnostjo brezštevilstvo umetniških izrazov, močno širino življenja in velike skladbe pribajajo do nas, poslušalcev, vprav šele po orkestru. Velika koreografska skladba potrebuje tudi nekega takega orkestra, ki jo izvaja: to je plesni orkester, ansambel, to je plesni zbor. Plesni zbor povečuje razne možnosti, ker je sestavljen iz različnih ljudi, to se pravi, specifično-

individualnih sposobnosti, in omogoča po svoji številni moči mnogo več razpletljivosti in rešitev, kakor pa je to mogoče samo v solu ali duetu. Plesni zbor pomnožuje po eni strani do neizprnosti pestrost, a po drugi strani spet moč v enovitosti. In na teh prvinah se da zgraditi mnogo več, kakor so nam pokazali različni balet, na teh prvinah se dajo graditi koreografske drame, komedije in koreografski oratoriji. Prva zahteva, ki jo mora izpolniti vsak godbenik v orkestru, je ta, da obvlada svoj instrument, svoj čisto glasbeni part in da ima končno še tisto inteligentno-glasbeno sposobnost in umetniško zmožnost, da se more vživeti v vlogo, ki mu je dana v takem orkestru. Analogne zahteve so tudi za plesni zbor.

Ples ni samo plastično podajanje muzikalne kompozicije. Je sicer lahko, a je možen tudi brez vsake glasbe. In tak ples je absolutni ali svobodni ples. Težko, a vendar najsilnejše je doživljanje takega plesa.

Za pravo uživanje plesne umetnine mora biti tudi gledalec sorodno ugašen. Tudi literaturnega motiva ne moremo doživeti, če je čisto tuji naši duševnosti. Gledalec, ki hoče plesno umetnino intenzivno uživati, jo mora tako rekoč sam plesati, sam doživljati vse psihofizične impulze, napone in popuščanja. Samo to je čisto »razumevanje« plesa. Vsako drugo uživanje, bodisi samo pantomimno, bodisi muzikalno ali estetsko, je le okrnjeno, delno.

Kritika je najbolj vzgojeni, najobčutljivejši gledalec. Kritika je most med umetnikom in ljudstvom. Pri nas plesne kritike sploh še nimamo. Plesna kritika mora ločiti med plesalcem-umetnikom in plesalcem-kričanjem. Mora ločiti med morjem in gnojnico, med umetnino in šundom. Plesna kritika mora vzgojiti publiko tako, da bo izživljala vsakogar, ki bi želel prodajati svoje meso ali kazati svoj diletantski ples. Ob času novih odkritij nam je potreben goreč in jasen sodnik. Plesna umetnost gre danes čisto nova pota. Publika pa živi še pri starih opernih in operetnih baletih.

Ples je najveselejša umetnost, ker se v njem poraja soglasje med biološko in osebno dušo, izenačevanje splošnega in individualnega življenja v psihofizično celoto. To je bil cilj grškega človeka, njegova hkratnost lepote in dobrote. Harmonija je ravnotežje in ples je igra z ravnotežjem. (Iz »Kroga«)

Muzej Julese Verna. V rodnem mestu slavnega francoskega pisatelja Julese Verna v Nantesu so ob priliki 75 letnice slavnje knjige »Pot na mesec« odprli muzej, kjer so razstavljeni vsi tehnični izumi, ki jih je fantastični francoski pisatelj prerokoval v svojih romanih. Razstavljeni so tudi prvi zasnutki, rokopisi in drugi spomini. L. 1879. je bil roman »80 dni okoli sveta«, ki smo ga pozirali v svojih mladih letih vsi, še utopija. Danes je že zdavnaj preokoren tudi ta sen. Razstavljeni so n. pr. v tem muzeju slike in načrti letal, ki so to pot preletela v 30 dneh ter tako premagala tudi Vernovo fantazijo. Poleg teh letal je videti tudi moderne podmornice, ki jih je Verne opisoval kot »Navtilce« davno pred iznajdbo. Edina Vernova fantazija, ki še ni bila uresničena, je njegov sen o »poli na mesec«, toda tudi začetki tega uresničevanja so razstavljeni v podobi planetarnih raket, ki jih streljajo v vesir.

Denar in politika je naslov češki knjigi (Penzice a politika), ki jo je spisal Jaroslav Kolář (str. 598, Borovy Praha) in ki nosi značilen podnaslov: »Karl Engliš, bojevnik za stabilizacijo«. Kakor je videti iz tega, hoče Kolář dati predvsem pravo podobo o ravnanju državne banke in bivšem ministru ter svetovnem denarnem strokovnjaku dr. Englišu ter ob njegovi osebi sporočiti tudi razvoj dvajsetletne finančne politike češko-slovaške države. Ker je dr. Englišovo delo »O denarju« prevedeno tudi na slovenski jezik in je tako avtor znan tudi širšemu krogu slovenskih gospodarstvenikov, ki jih gotovo zanima tudi finančna politika prijateljske države, opozarjamo na to monografijo, ki stane 60 Kč.

Prožna, nihajoča cesta

V nemškem zdravilišču Bramstedt so napravili posebno novost, ki je doslej še ni bilo na svetu: prvo prožno cesto.

Bramstedtska »nihajoča cesta«, to najmlajše dete moderne gradnje cest, ne služi javnemu prometu. To cesto so naredili v olajšavo revmatičnim bolnikom tega zdravilišča. Znano je, da bolniki, ki imajo trganje v členkih, jako bolešno občutijo tresljaje pri hoji. Vodstvo bramstedtskega zdravilišča se je že dalj časa bavilo z načrtom za gradnjo ceste, ki bi se stopinji noge vdala, ki bi bila prožna, nihajoča. Treba je bilo večletnih poskusov, dokler niso iznašli sestave posebnih plasti, ki so ustrezale lastnostim »bolniške« ceste. Iznajditelj take ceste si je z imenom »Bramstedtska nihajoča pot« pridobil skoraj po vseh kulturnih državah svoj patent.

Prožna cesta ne sme biti izumetničena naprava, ampak je prožna že po naravi, slično, kakršna so prožna pota na barjih. Prožnost temelji na preprostih naravnih zakonih in je zato neomejena o trpežna in je ni treba kdaj kasneje obnavljati. Lahko računamo z njo tudi za 100 let.

Spodnja plast prožne poti sestoji iz one snovi, ki je sicer najhujši sovražnik pri gradnji cest: to je talna voda. Na talno vodo pride plast dračja, vrh tega pa plasti šote. Z valjem obdelan pesek pa je prav na vrhu. Ta pametna sestava povzroči, da dračje vsrkava vlogo talne vode in trajno namaka z njo vrhno plast šote, s čimer postane cesta zmeraj prožna in nihajoča. Če ni talne vode, se napelje voda po ceveh pod plastjo dračja in pri tem je celo mogoče urejati prožnost ceste: več moče — več prožnosti; manj moče — manj prožnosti. Nihanje je trajno.

Seveda je taka cesta blagodejna za bolnike z bolnimi nogami, a tudi s slabimi živci. Prav tako pa bodo prožna tla ko nalašč za športne prireditve, za skoke v višino. In res si je član odbora za

japonsko olimpiado že ogledal bramstedtsko prožno pot, da bi na ta način priredili tla športnih igrišč na olimpiadi v Tokiju l. 1940. Ali pa bodo take ceste prišle tudi v mesta, zlasti za hodnike ob hišah, je še vprašanje bodočnosti.

Za sledovi v ledu in temini

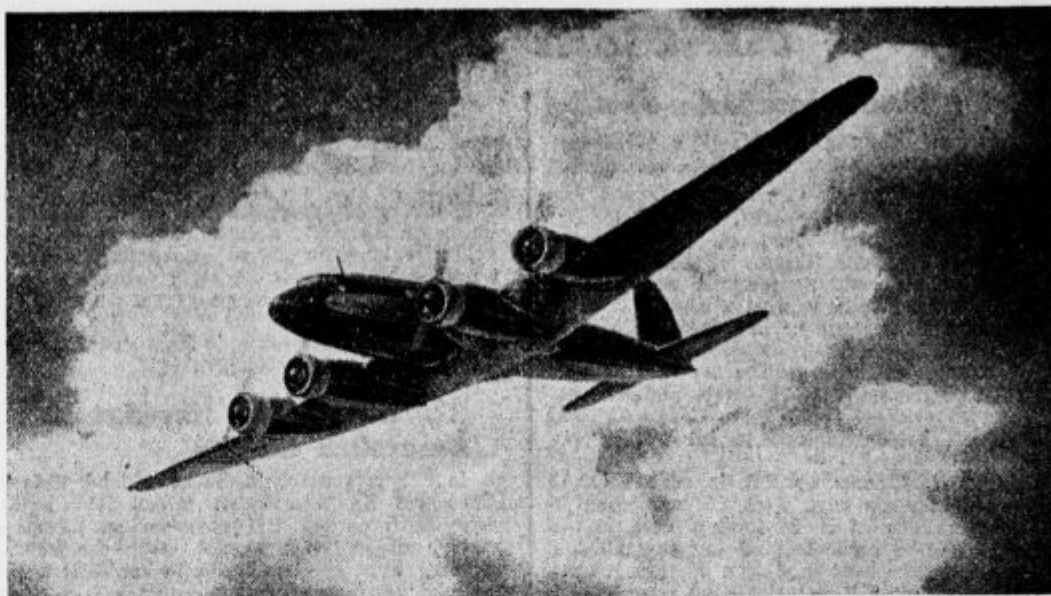
Norveški ribiči so našli na Spitzbergih ostanke nemške znanstvene ekspedicije, ki se je bila pred 25 leti smrtno ponesrečila. To je bila znana ekspedicija Schröder-Schranz, ki je bila l. 1912 dobro opremljena odpotovala na Spitzberge, da bi v pokrajini Svalbard dognala vremenske poskuse.

Zdaj se na Norveškem odpravljajo na ekspedicijo, da bi se natančno poučili o vzrokih nesrečnega konca omenjene nemške ekspedicije.

A koliko žalostnih primerov imamo o raznih ekspedicijskih! Zgodovina raziskovanja polarnih krajev pozna mnogo žrtev in pozna tudi več slučajev, ko je minilo več let, preden je bilo moči zvedeti kaj več o ponesrečenih ekspedicijskih. Najslavnejši in mogoče najbolj žalostni primer vseh časov je bila pač Franklinova ekspedicija. Leta 1845 je odšlo več izborna opremljenih ladij pod Franklinovim vodstvom v polarne kraje, da bi — če bi se dalo — odkrili severni tečaj. Franklin je že imel sijajno, svetovnoznano ime. S te velike ekspedicije se pa nihče ni več vrnil! Številne ekspedicije, zlasti od angleške mornarice, so se odpravljale v polarne kraje, da bi dobile kako sled za ponesrečenci. A ničesar niso našle. Šele čez dvajset let kasneje je Mac Klintockova ekspedicija našla v »Deželi kralja Viljema« zapiske, ki jih je bil napisal Franklin; iz teh so zvedeli, da so Franklin in tovariši zmrazili in od lakote pomrli.

Pretrajala je tudi usoda Andréje in njegovih tovarišev Strindberga in Fränkla. Dne 11. julija leta 1897 so na Spitzbergih odleteli z balonom, da bi po zračni poti našli severni tečaj. Dasi so bili dobro pripravljeni in opremljeni, se vendar niso nikoli več povrnili. Preteklo je 35 dolgih let, preden so l. 1932 našli ostanke drznih iskalcev severnega tečaja. Iz zapiskov je razvidno, da so se morali že kmalu spustiti na tla in so ostali v brezmejnih ledenih pustinjah živi dotlej, dokler so imeli kaj živeža.

Se zdaj pa ni razvozlana usoda Amundsena, ki je odkril južni tečaj. Tedaj, ko je bil ves svet v skrbeh za ekspedicijo Italijana Nobila z zračno ladjo, je Amundsen z letalom odplul v ledene pustine, da bi pomagal rešiti ponesrečence. Nikoli več se ni vrnil in doslej tudi ni bilo mogoče najti o njem nobenih sledi. Mogoče bodo tudi v tem primeru minila leta in desetletja, dokler ne bodo našli kaj, kar bo spominjalo na smrt enega od največjih polarnih raziskovalcev.

Novo nemško veleletalo: Focke-Wulf »Condor«, ki ima 4 motorje, je ves iz kovine in leti z brzino 345 km na uro. V obeh prostornih kabinah se more peljati 26 potnikov. Letalo bo prevažalo potnike po mednarodnih zračnih potih.

Uporaba propelerja

Propeler (vijak) ima pri letalu nalogo, da energijo motorja prenese v gibanje zračnih plasti. Seveda moremo vzeti tudi obratno pot. Iz premika-jočega se zraka, vetra, se s pomočjo vijaka lahko odvzame energijo. To odvzelo energijo lahko uporabimo za pogon drugih naprav. To ni nič novega, saj poznamo že stoletja mline na veter in klopotece po gorah.

Odkar so se prvi letalci dvignili v zrak, so začeli vijaku posvečati več in več pozornosti. Raziskali so v laboratorijih delovanje vijaka in izboljšali profile. Tako deluje vijak danes neprimerno bolje, kako v prvih dobah razvoja. Medtem, ko prvi vijaki niso izrabili niti ene tretjine energije, izrabli danes propeler do 85 odstotkov energije motorja. Moderni vijaki so zgrajeni tako, da morejo obračati svoja krila in na ta način menjati naklonski kot kril. S tem je mogoča najbolj racionalna izraba moči ne samo pri vodoravnem letenju, ampak tudi pri strmim dvigavanju.

Nič manjša pa ni uporaba vijaka tam, kjer se da sila zraka izkoriščati. Pri letalih in avtobusih je enostavneje in ceneje urediti sesalke za olje, diname za razsvetljavo itd., tako da jih poganja vijak, ki prejema energijo od »vetra«, ki nastaja zato, ker se vozilo giblje skozi zračne plasti. Na ta način odpadejo komplicirani in dragi prenosilci z osi

motorja na etroj. Pridobimo tudi na teži in lahko namestimo dinamo n. pr. na poljubnem mestu.

Med leve je zavozila

Strasne minute je preživela neka Angležinja, ki se je s svojim avtomobilom peljala skozi zaščiteni živalski park Namanga v Tanganjiki v Afriki. Nenadoma je tik pred seboj zagledala aredi ceste pet mladih levov, ki so se veselo igrali in se tudi na trobentanje avtomobila niso umaknili. Počasi je privozila do levov, ko je zapazila, kako se ji grozeče bližajo levinje. Tedaj je Angležinja na vso moč poglajala avtomobil in posrečilo se ji je z največjo previdnostjo peljati tik mimo mladitve, a zdaj se je iznenada prikazal mogočen lev. Planil je k avtomobilu, a Angležinja je naglo zavozila v stran in dasi je eno kolo zdrknilo v obcestni jarek, ji je vendar uspelo zdržati mimo leva. Lev, levinje in vseh pet mladitvev je začelo teči za njo, a ker ni zadel Angležinja na nobeno zapreko več, je bila čez nekaj minut divje vožnje vendarle na varnem.

Čebula, zdravilo zoper raka?

Češke »Lidové Noviny« pišejo, da je pariški profesor dr. Lakovski, znan strokovnjak bolezni raka, nedavno izjavil, da mu življenjske skušnje potrjujejo mnenje, da je surova čebula dobra zoper raka. Dognal je, da ima čebula še posebno dosti radioaktivnih snovi, če jemo surovo. Dr. Lakovski je na podlagi statističnih podatkov spoznal, da v tistih krajih, kjer ljudje pojedjo dosti čebule, rak sploh ni znan. V Rusiji in Poljski je mnogo judovskih okrajev, kjer jedo večinoma le kruh in čebulo (in naši Bosanci!), pa ni ondi še nikoli nihče imel raka. Tudi na Balkanu in Kavkazu, kjer vsak dan jedo čebulo, skoraj ne poznajo bolezni raka.

Merjenje tokov z ultramikroskopom

Z ultramikroskopom je mogoče poti vodnih ali pa zračnih tokov fotografirati. Ta merjenja se izvršujejo v laboratorijih na posebnih modelih. Če razsvetljavo, ki osvetljuje tok v enakomernih razdobjih prekinjamo, dobimo ostro omejene črte, iz katerih lahko izmerimo hitrost in ugotovimo smeri gibanja. Ugotovimo torej lahko smer in hitrost toka in vrtnice v toku, ne da bi v tok morali vstaviti kak instrument, ki bi nam pokvaril prvotno sliko. Tako je mogoče zasledovati tudi gibanja, ki jih z doseganji instrumenti niso mogli.

Rakete v stratosfero

Poizkusni urad amerike »Raketne družbe« je končal raziskave nad raketnim načinom pogona. Ugotovil je, da so možni pri gradnji raket trije načini. Modeli, ki so jih zgradili za raziskavanje ozračja so dosegli višino dvajset tisoč metrov.

Vpliv tal na sile, ki nastajajo pri letenju

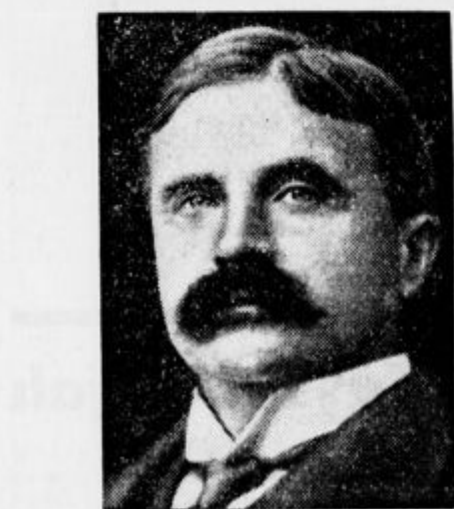
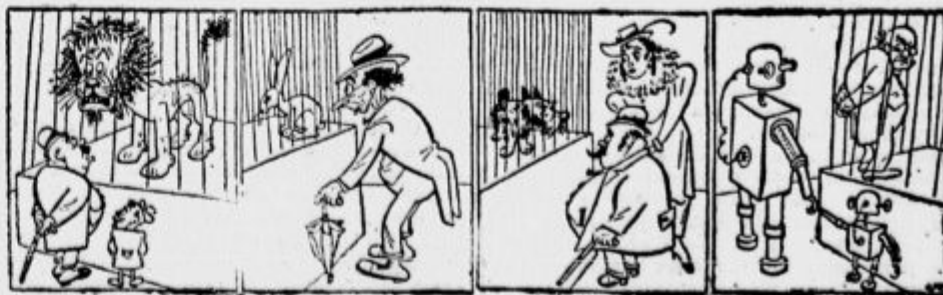
Merjenja na letalih so pokazala, da je vzgon, t. j. sila, ki nastaja, ko se letalo giblje skozi zračne plasti in ki »drž« letalo nad zemljo, večja, če letimo v bližini tal, kakor pa, če letimo visoko v zraku.

Kakor so pokazala fotografska merjenja, ki so jih izvršili z 6,7 ton težkim vodnim letalom, ta pojav ni samo posledica gostejšega zraka v nižinah, ampak tudi vpliv bližine zemeljske površine, saj si lahko predstavljamo, da se v bližini zemeljske površine zračne plasti ne morejo tako hitro odmikati izpod kril, kakor v višinah.

Letalo, s katerim so izvršili merjenja, je letelo prvič v višini 2,7 m nad morsko gladino, drugič pa v višini 30,5 m nad gladino morja. Pri letenju 2,7 metra nad vodo se je nosilna sila letala povečala za 30 odstotkov, t. j. skoraj za eno tretjino.

»Kakor zdaj ljudje živijo, ni čudno, da tako mladi umrjejo. Če dobijo še kje kakkega starega človeka je gotovo še od prej!«

Čudovito bitje v letih:

Lord Peel, pobornik za razdelitev Palestine, je 70 let star umrl v Petersfieldu pri Londonu. Trikrat je bil minister za Indijo in je vodil razgovore za novo indijsko zakonodajo. Kasneje je bil predsednik »Komisije za Palestino«, kjer je zastopal razdelitev te dežele

Grof Rossi, ki je dosegel svetovni rekord z motornim čolnom v Detroitu, in sicer hitrost 152,983 km na uro

Po težavnih gorskih stezah si japonska pehota utrjuje svoje postojanke

Nekaj velikih števil

Znanstveniki! pravijo, da je v naši zemlji še 7400 milijard ton premoga na razpolago. Vsako leto se te zaloge zmanjšajo samo za 1500 milijonov ton. — Nafta je v zemlji 6150 milijard ton, a iz vseh petrolejskih najdišč se na leto načrpa samo 184 milijonov ton. Po vsem tem bi imeli na svetu še za 5000 let premoga, a nafte še za 33.000 let. — Vodne sile, reke in slapovi, imajo tako moč, da bi nam na leto dajale v električnih centralah krog pol milijarde konjskih sil. Zdaj izkoriščamo na leto samo 33 milijonov konjskih sil. — Sonce

daje zemlji 150.000 krat več toplote, kakor jo daje ves premog, ki ga rudarji na vsem svetu izkopljejo. Če bi mogli, na primer, izkoristiti samo tisto množino sončne toplote, ki jo sonce pošilja na Sveto, bi imeli dovolj sile za pogon vseh električnih naprav in tovarn, vozil in ladij na vsem svetu.

Od povsod

Zastrupil se v vinski kleti.

Na neki vinski gorici blizu Budimpešte sta šla dva poestnika v vinsko klet, kjer sta omedlela. Trije sosede so jima prihiteli na pomoč, a so tudi omedleli. Slednjič se je ljudem le posrečilo spraviti vseh pet na varno, vendar so bili trije že mrtvi, dva pa sta morala v bolnišnico. Zastrupljenje so povzročili plini iz alkohola.

Francosko letalo se je izgubilo. Iz Pariza poročajo, da že več dni pogrešajo dvomotorno francosko prometno letalo, ki je prevažalo potnike na črti Dakar—Pointe Noire v Zahodni Afriki. Pilot je moral med Mac Mahonom in El Goleo zaslon pristati, kjer je pustil potnike in je potem sam odletel v El Goleo. Toda letalo ni prispelo še tja, kaj in se je brez dvoma ponesrečilo.

»Vi pa niste videti zdravi!«
»Ko bi vedeli! Jetra niso v redu, želodec me boli, grlo je vneto in jaz sam sem ves bolan!«

Slovesni sprejem Mussolinija, ko je iz Nemčije srečno prispel v Rim. Spremlja ga zunanji minister del Ciano

Din 8.000.-

DAJEMO ZA NAJBOLJŠE IDEJE

Čitajte našo objavo pojutrišnjem, dne 7. t. m.

DIS

DOMAČA INDUSTRIJA ZARNIC

Sport

Jugoslovanska zimska zveza (službeno). 3. redna plenarna seja upravnega odbora z dne 14. septembra 1937.

Predsednik, sporoča da je predsedništvo ob priliki rojstnega dne častnega predsednika naše Zveze, Nj. Vel. kralja Petra II., izvršilo vpis v knjigo častit pri hanskim upravitelju.

Nadalje sporoča, da se je o priliki avtoriziranih častit komandanta dravske divizije, generalu Tončiču ter generaloma Nediću in Iliću, ki so vsi naši dobri prijatelji in poborniki smučarstva v vojski.

Nadalje se spominja smrti češkoslovskega predsednika Osvoboditelja Tomaža G. Masaryka in predlaga, da se bratskemu češkemu Svazu Lyžarů ob tej priliki izroči naše sožalje. Soglasno sprejeto.

Demistija blagajnika tov. dr. Klaueta in načelnika ZSU g. Pelana nam je bila sporočena in se z obžalovanjem sprejelo na znanje.

Zapisnik zadnje seje je bil razgledan in razposlan vsem odborom. Predsednik da zapisnik v razpravo in se sprejme s sledečimi popravki. Na seji prisoten je bil mr. Piccoli, opravičeno odsoten je bil dr. Souvan.

Poročilo izvršnega odbora pod generalni tajnik. Predlog za odlikovanje je bil odložen. Zveza HLAČ. Zagreb nam sporoča, da je načelno pripravljena nam odstopiti trenerja Kuismo za zimsko mesec. Podpredsednik dr. Pirc bo v soboto v Zagrebu in bomo pisno prosili g. Dobrina, da se sestane z našim podpredsednikom, da se ustno definitivno dogovorita v pogojih, pod katerimi bi odstopili trenerja Kuismo. Poročilo je bilo sprejeto na znanje in odobreno.

Poročilo generalnega tajnika. MFVN nam sporoča, da ima nameren prirediti mednarodno tekmo Trst-Sušak, vendar sporočajo Zagrebški podvezi, da ima v princip usamo Zveza pravico prirediti mednarodne tekme, podveze in klubi pa samo s predhodnim odobrenjem Zveze. Dopolniti ministra glave kluzenotratne razstave v Milanu z dne 31. avgusta 1937 smo vzeli na znanje in bomo skušali dobiti primerne filme, vendar je termin 10. septembra tako kratak, da bo težko dobiti material.

Ministrstvo trgovine opozarja vse člane Zveze, da naj ne anonsirajo v inozemskih časopisih, ki pi-

šejo neprijateljsko o naši državi. Tozadevno se sporoči v okrožnici vsem podvezam in klubom.

SSS Zagreb se je na svoji zadnji plenarni seji bavil s skrajno nenačrtnim finančnim položajem vseh sportnih zvez. S svojim dopisom z dne 30. avg. t. l. nas prosi, da mu sporočimo sledeče podatke: Našo finančno situacijo v letu 1937, predvidena podpora MFVN za leto 1937/38 in kateri zvez smo od te podpore že dobili? Težko je, ki jih imamo radi pomajunka denarja? Nujne potrebe v letu 1937/38? Načrt za 1937/38? Kateri klubi so dobili direktno podporo od MFVN in koliko? V koliko se pripravljajo sportno in denarno za olimpijado v Tokiju oziroma za prvenstvo FIS-? Na ta vprašanja smo jim takoj odgovorili, da je predvidena podpora Zveze 100.000 din, da pa do danes nismo dobili izplačane ničesar. Radi tega so vsi računali neplačani (lokal, pisaršniška, moč, račun iz prošle sezone). Kar se tiče podpore klubom direktno, nam ni znan noben slučaj, da bi bila kakšna podpora izplačana. Za olimpijado v Tokiju se ne pripravljamo, ker se je najbrže ne bomo udeležili, pač pa bomo začeli čimprej s treniranjem za FIS-.

Sokol Kraljevine Jugoslavije. SSKJ nam je odpovedal etari sporazum in predlaga novega, ki ima sledeče najvažnejše točke. SSKJ priznava JZSS za edinega predstavnika zimskih sportov v tu in inozemstvu. Tekmovalcem naj se dovoli, da se do 31. decembra 1937 odločijo, za katero Zvezo hočejo biti verificirani. Sokol želi, da ima pravico verificiranja svojih članov, ki bi bilo obvezno tudi za nas. Tov. Kustelji sporoča, da je ta odpoved prišla že pred skupščino s predlogom, da skupščina razpravi o novem osnutku dogovora. Ker je skupščina zavzela znanje stališče, ki je za nas Zvezo najboljše, je vendar on smatral za primeren, da zaenkrat sklep skupščina in ni sporil SSKJ. Ker pa smo sedaj prejeli ponovno dopis in predlog od SSKJ, predlaga, da se na današnji seji zadevo reši. V debato posežejo: dr. Pirc, prof. Kozak, mr. Piccoli, Kustelji, Drogenik, Kosec, dr. Prodan, Predalič. Sklene se sporočiti SSKJ sledeče: Zvezna glavna skupščina je sklenila, da ni potreba nobenih posebnih dogovorov, ker pa naša pravila še sama dajejo največ možnosti za sodelovanje s Sokolom. Vsako sokolsko društvo je lahko

Vozni red veljaven od 4. oktobra

Brzovlaki so zaznamenovani s črko B.

Odhodi vlakov iz Ljubljane:

Proti Gorenjski:	
Tržič (samo ob delavnikih)	5.50
Bistrica-Bj.-Rateče-Planica-Tržič	7.15
Jesenice-München-Salzburg (B)	9.44
Bistrica-Bj.-Planica-Tržič	11.48
Jesenice-Rateče-Planica-Tržič	15.45
Tržič	17.30
Bistrica-Bj.-Jesenice-Tržič	18.40
Jesenice-München-Pariz (B)	20.48
Jesenice	23.30

Proti Kamniku:

Kamnik mesto	5.29
Kamnik mesto	8.05
Kamnik mesto	11.30
Kamnik mesto	13.45
Kamnik mesto	16.05
Kamnik mesto	18.25

član Zveze in se mora vsako veljaviti zase. Verifikacije in vse ostalo se mora vsiti po naših pravilih in pravilnikih, izjema se napravi v tem, da se sokolskim četam, ki so prav za prav odseki večjih društev, ni potrebno posebej veljaviti, ker se s članstvom njegovega društva smatra, da je član tudi četa sama. Vsek tokmovalec je lahko verificiran samo za eno društvo, veljavno v naši Zvezi, bodisi za Sokola ali pa za kako drugo sportno društvo. Pri internih samosokolskih tekmah lahko nastopijo za posamezna sokolska društva vsi pri naši Zvezi verificirani tekmovalci in veljavno takrat določila SSKJ. Za vse člane Sokola na naših tekmah veljajo seveda naša določila. Soglasno sprejeto.

Blagajniško poročilo. Blagajnik dr. Klaueta je podal ostavko na to mesto, ostane pa nadalje namestnik P-St. O. Tov. Kustelji poroča, da je zvezna blagajna prazna in da je za najnujnejše posodil denar predsednik tov. dr. Pavlin, ki se nabaja sedaj v Beogradu in bo izvršil vse potrebne introvenelje. Za novega blagajnika se ni moglo najti primerne osebe in naj se do prihodnje seje poišče novega blagajnika in se ga predlaga v imenovanje.

Tehnični odbor. Načelnik tov. Predalič poroča, da odsek izdeluje pravilnik za domače trenerje, letosnji smučski kolektar in imenovanje mednarodnih sodnikov.

Mladinski odsek. Načelnik prof. Kozak poroča, da je sklenil sestanek vseh zainteresiranih za detetke, 16. t. m. in bo na tem sestanku sestavljal Mladinski odsek Oris se enkrat na teden, vendar pravi, da je brez denarnih sredstev vsako delo iluzorno. Podpredsednik tov. dr. Pirc poroča, da lahko sigurno računamo s podporo din 100.000 in da se bo od te vsote sigurno lahko dotiralo MO s primernim zneskom. Tov. Kustelji predlaga, da prekinemo dosedajšnjo prakso dela na kredit in da izvršimo samo ono delo, za katero prejmemo podporo. Prof. Kozak poroča, da je najvažnejše za mladino privediti zvezni tečaj za mladinske vodnike. Potem se bo lahko začelo organizatorno delo. Z novo naredbo se šolska mladina lahko druži v solah v šolske družine s ciljem telesne vzgoje tako, da je sedaj podana baza za uspešno delo med šolsko mladino. Nadalje pravi, da se potom okrožnice novega vsa klubi, da čimprej pošljejo poročila o svojem dosedanjem delu za mladino. Okrožnica bo poslana najbrže še ta teden.

Zdravniški odsek. Načelnik tov. dr. Prodan predlaga člane Zdr. O. poleg na skupščini izvoljenega načelnika dr. Prodana in namestnika dr. Breclija še člane: docent dr. Seliskar, docent dr. Škerl Božo, dr. Bonac Franc, dr. Del Cott Rudolf dr. Kuralt-Vončina Mira, dr. Novak Franc, Poženel Jožica, mr. Piccoli. Načelnik sporoča, da bo Zdr. O. delal po načrtu prejšnjih Zdr. O. Razpisali bodo tiskovino. Prosi za dotacijo denarja za nabavo potrebnega materiala. Nootpacija soglasno odobrena.

Propagandno-Statistični odsek. Načelnik tov. mr. Piccoli predlaga poleg na skupščini izvoljenega načelnika mr. Piccolija in namestnika dr. Klaueta člane tega odseka: Nagy Viktor, Boštjančič Agan, dr. Bogdan Breclji, Kormanavner Ivo, ing. Koreniti Joško, prof. Josip Kozak, dr. Josip Prodan, Zemljič Fran, Šramel Bogo, Svetovalec gg. Kobentar Franc, Parma Bruno, dr. Zitek Ciril.

Propaganda. 1. predavanja in članki (popisi) splošnega značaja (zdravstvenega, vzgojnega, idealnega itd.), smučski tehničenega značaja (oprema, gimnastika, poudeno smučarske panoge, trening, tekme, tečaj itd.), tujako prometnega značaja (turizem, izleti itd.); izdelajo člani odseka ali drugi, nato jih odsek zbira, odobri ali pa odkloni. Predavanja in članki se ilustrirajo z risbami ali fotografijami. Opredelje se na standard predavanja s sklopičnimi slikami (izdelava tekmovalcev), na radio predavanja in članki v ožijem stil. Končno se lahko zbere dobljeni material v brošuro. 2. prireditve: sportno-propagandne in družabne osnutke (razpise in programe), sestavi in dostavi podvezam za event, izpeljavo.

Statistika. Odsek vodi statistiko o zveznem delu in o razvoju smučarstva v državi s pomočjo poročil, vprašalnih pol in kartotek.

Zbor smučskih učiteljev. Načelnik Pelan Stane podaja pisno ostavko radi stališča upravnega odbora, da je ZSU popolnoma podrejen Zvezi, katerega odsek je in radi dezentersiranosti smučskih učiteljev na delu. Naprosi se pisno namestnika g. Černiča, da vodi ZSU.

Proti Dolenjski:	
St. Janž-Novo mesto-Kočevje-Karlovac	7.50
Kočevje-St. Janž-Novo mesto	13.33
Novo mesto-Karlovac	16.15
Kočevje-St. Janž-Novo mesto	19.30

Proti Vrhniki:	
Vrhnika trg	7.45
Vrhnika trg	11.40
Vrhnika trg	14.00
Vrhnika trg	18.30

Proti Rakeku:	
Trst-Ventimiglia-Roma-Pariz (B)	1.40
Trst-Reka-Venezia-Roma (B)	5.58
Postojna-Trst	6.15
Trst-Milano-Pariz (SO)	8.37
Trst-Reka-Milano-Pariz	10.00
Postojna-Trst	13.40
Trst-Reka-Ventimiglia-Roma (B)	17.07
Postojna	18.20

Proti Mariboru in Zagrebu:

Maribor-Zagreb	0.45
Zagreb-Sušak-Split-Belgrad (B)	4.30
Maribor-Zagreb	5.30
Maribor	8.00
Zagreb-Belgrad (B)	9.13
Wien-Budapest-Praga-Zagreb (B)	13.09
Maribor-Zagreb	13.35
Maribor-Zagreb	18.23
Zagreb-Sušak-Split-Belgrad (B)	20.00
Belgrad-Bukarešta-Istanbul-Atene (SO)	21.48
Wien-Budapest-Berlin-Varsava (B)	23.55

Prihodi vlakov v Ljubljano:

Z Gorenjskega:	
Tržič (samo ob delavnikih)	7.10
Bistrica-Bj.-Rateče-Planica-Tržič	7.40
Pariz-München-Jesenice (B)	8.50
Rateče-Planica-Jesenice-Tržič	12.17
Bistrica-Bj.-Rateče-Planica-Tržič	15.38
Jesenice	17.58
Tržič	19.25
München-Salzburg-Jesenice (B)	19.42
Bistrica-Bj.-Rateče-Planica-Tržič	20.35

Iz Kamnika:	
Kamnik mesto	6.46
Kamnik mesto (samo ob delavnikih)	7.35
Kamnik mesto	10.54
Kamnik mesto	13.28
Kamnik mesto	15.43
Kamnik mesto	18.08
Kamnik mesto (ob nedeljah in praznikih)	20.30

Z Dolenjskega:	
Novo mesto	6.50
Karlovac-Novo mesto-St. Janž-Kočevje	9.05
Karlovac-Novo mesto-St. Janž-Kočevje	15.00
Karlovac-Novo mesto-St. Janž-Kočevje	20.37

Z Vrhnike:	
Vrhnika trg	6.55
Vrhnika trg	9.20
Vrhnika trg	13.14
Vrhnika trg	17.50

Z Rakeka:	
Pariz-Roma-Ventimiglia-Trst (B)	4.17
Postojna	7.06
Roma-Ventimiglia-Trst-Reka (B)	12.59
Postojna	18.23
Pariz-Milano-Trst-Reka	19.15
Pariz-Milano-Trst (SO)	21.38
Postojna	20.08
Roma-Venezia-Trst-Reka (B)	23.50

Iz Maribora in Zagreba:	
Belgrad-Split-Sušak-Zagreb-Maribor (B)	1.27
Wien-Budapest-Berlin-Varsava (B)	5.54
Zidani most	7.03
Istanbul-Atene-Bukarešta (OS)	8.29
Maribor-Zagreb	9.00
Belgrad-Split-Sušak-Zagreb (B)	9.34
Maribor-Zagreb	13.18
Praga-Wien-Budapest-Zagreb (B)	17.01
Maribor-Zagreb	18.00
Belgrad-Zagreb (B)	20.24
Maribor-Zagreb	20.22

Resnica o Španiji

(D dalje.)

Vojna v Španiji ni, pravijo, nič več kakor epizoda (vtaknjén dogodek) v vesoljnem boju med demokracijo in samovoljno državnostjo Zmaga narodnega gibanja bo spravila narod v sužnost države, Španska Cerkev — tako čitamo v nekem tujem listu — je morala izbirati, ali naj se odloči za preganjanje po madridski vladi ali za sužnost pod tistimi, ki zastopajo politična stremeljenja, katera nimajo na sebi nič krščanskega, pa si je izbrala sužnost. — Ni bila ta izbira postavljena Cerki v naši državi, ampak tale: Cerkev stoji pod popolnim propadom v rokah komunizma, kakor se je zgodilo v pokrajinah, koder je komunizem zavladal, varuje pa jo oblast, katera je doslej zagotavljala osnovna načela sleherne družbe; to Cerkev čuti hkrati ozira na njene politične težnje.

»Kar pa zadene bodičnost, ne moremo prerokovati kaj se bo zgodilo na koncu borbe. Pač trdimo, da se vojna ni začela zato, da bi se kakšna španiolinska država postavila nad ponižan narod, marveč zato, da spet vstane narodni duh z močjo in krščansko svobodo nekdanjih časov. Zapupamo v previdnost mož, ki so v vladi, da za oblikovanje bodoče španske države ne bodo hoteli sprejemati tujih kalupov, marveč bodo upoštevali zahteve globoko narodnega življenja. In pot, ki je zaznamovana po preteklih stoletjih. Vsaka dobro urejena družba temelji na trdnih načelih in živi od njih, ne pa od prinesenih tujih pritlikin, ki so v nasprotju z narodnim duhom. Življenje je močnejše ko programi, in moder oblastnik ne bo nalogal državi programa, ki bi delal silo notranjim močem naroda. Mi bi bili prvi, ki bi obžalovali, če bi se neodgovorna samovlada parlamenta nadomestila s še strašnejšo samovlado diktature, ki nima korenin v narodu. Gojimo upravičeno upanje, da ne bo tako. Prav to, kar je Španijo rešilo v najresnejšem sedanjem trenutku, je bila trajnost vekovitih načel, ki so oblikovala naše življenje, in pa dejstvo, da se je velik del naroda dvignil v njih obrambo. Bila bi zmota, če bi prelomili z duhovno smerjo naroda, in ni misliti, da bi v to zmoto zabredli.

Voditelj narodnega gibanja dolže podobnih zločinov, kakršne so zagrešili ljudje iz Ljudske fronte. »Bela vojska«, beremo v veljavnem katoliškem listu iz tujine, »uporablja neopravičljiva sredstva, proti katerim moramo ugovarjati... Zbirka podatkov, ki jih imamo, naznanja, da v nacionalistični Španiji beli teror (strahovanje belih)

gospoduje z vso strahoto, ki jo kažejo skoraj vsa revolucionarna nasilja... Spricho okrutnega divjanja, ki je organizirano po načrtu, kar kaže skusnja pri četah, se doseženi uspehi zdé vredni preziranja. — Spoštovani članek je zelo slabo obvečen. Vsaka vojna ima svoje izgrede; nedvomno jih bo imela kaj tudi v narodnem gibanju; nihče se blaznih napadov brezsrčnega sovražnika ne brani s popolno mirnostjo. Ko v imenu krščanske pravice in ljubezni obojamo vsak izgrede, zagrešen bodisi po zmoti, bodisi po podrejenih ljudih, in ki ga je tudi tiel po načrtu povečeval, pa hkrati povemo, da se sodba, katero popravljamo, ne sklada z resnico; trdimo, da je izredno velika, neupravičljiva razdalja med eno in drugo stranjo v načelih pravičnosti. V nje uresničevanju in oblikah njenega uveljavljanja. Bolje bi rekli, da je bila pravičnost Ljudske fronte ena sama strašna zgodovina nje kršitve, obrambe proti Bogu, proti družbi in poedincem. Nemogoče, da bi bila pravičnost tam, kjer izločujejo Boga, temelj pravičnosti. Ubijati zaradi ubijanja, uničevati zaradi uničevanja, pleniti nasprotnika, ki se ne vojskuje, in to postavljati kot načelo za državljansko in vojaško udejstvovanje: to je tisto, kar se more o enih utemeljeno trditi in česar drugim ne moremo prisojati brez krivice.

Nekaj besed o vprašanju baskovskega nacionalizma, tako nepoznanega in potvarjanega in iz katerega so kovali orožje proti narodnemu gibanju. — Z vso iskrenostjo občudujemo državljanske in verske kreposti naših baskovskih bratov. Vsa naša ljubezen velja velikim nesrečim, ki jih tare in ki jo imamo za svojo, ker je nesreča domovine. V dno srca nas holi zatemičev, ki je zadela nekatere njihove voditelje v resnem trenutku njihove zgodovine. Toda z vso odločnostjo obojamo, da niso poslušali glasu Cerkev in se niso zavedali resničnosti papeževih besedi v okrožnici o komunizmu: »Agentje uničevanja, ki niso tako številni, izkoriščajo ta nesoglasja (med katoličani), jih zaostrejujejo in nazadnje vržejo v boj katoličane druge proti drugim.« — »Tisti, ki delajo na to, da bi pomnožili nesoglasja med katoličani, jemljejo naše strašno odgovornost pred Bogom in pred Cerkvijo.« — »Komunizem je v bistvu in do dna perversen in ni mogoče dopustiti, da bi na katerikoli področju z njim sodelovali tisti, ki hočejo rešiti krščansko omiko.« — »Kolikor bolj se pokrajine, v katerih nadaljuje komunizem s svojim prodiranjem, odkljujejo po starosti in veličini svoje krščanske omike, toliko bolj uničujejo se bo tam pokazalo sovraštvo brezbožnikov.«

... bi ji rad pripravil posebno ugoden položaj in zato sem si nekaj zamislil. Pri tem bi se lahko tudi povsem nemoteno ukvarjal s proučevanjem mlade duše.

Tu se je knez hudomušno namuzal. Harro pa nadaljuje:

»Prosil bi te za lovsko hišico na rimskem travniku. Tam bi lahko preživel ves dan v gozdu. Rožmarinja je vsa navdušena za ta načrt. Žljutaj bi se lahko vozila tja, vratala pa bi se na večer. Toda hišico bi bilo treba nekoliko popraviti. Ali te emem za to prositi? Na našem hribu je še prevečtrovno in pravi gozd je preoddaljen, da bi mogli nemoteno živeti v njem.«

Harro je dosegel popola uspeh. Knez se je peljal kar z ujem na rimski travnik in odločila sta se za pridizke zasteklene verande. Gori ima lovsko hišo majhno spalnico in dvoranico s štukaturnim stropom in sedmimi okenci. Spodaj na je majhna kuhinja s prastarimi kamnitimi štedilnikom, izba za slugo, hlev za šestero konj in velika zaloga sena, kajti odtod so krmili pozimi divjačino.

Kneza zmeraj očerečuje, ako more s čim vzradostiti svojo hčer.

Hišica v gozdu je pripravljena s petnajstim majem. Zelena pleskana veranda se ob stari, erabrosivi, leseni hišici malce čudno podaja. Dvoranica je belo pleskana. Vsako slikarje je Harro odklonil, češ da je neprimerna. Dvoranica je opremljena s svetlim pohištvom iz vrbovja. Zaves ob okencih ni saj zre v hišo gozd in cvetoči travnik. Zadi za hišo, proti severu, je visoka hohna stena, za hlevom se odpira širok, dvojen bukov dvored, proti jugu in zahodu pa oklepa hiško travnik. Mogočno kostanjevo drevo stoji ob robu travnika. Pravkar nosi bogat božični okras belih sveč in ljubeznivo naslanja svoje veje na erabrosivno, s ekodlami krito streho. Pod tem kostanjem stoji zdaj na visokih nogah spletna postelja Henrika Friderika. Pički žvrgole, me-

tučki se love nad njim in okoli njega brenče druge pridne živalice.

Večeri so postajali krasnejši in milejši in Rožmarinja si želi, da bi vsaj enkrat v enu slišala šumljanje gozda. Harro je na to že čakal. Brž so pripeljali še dvoje postelj za spalnico.

Harro je nadarjen človek in mojster v urejanju. Njegovo glavno načelo: »Čim manj slug, katerim se mora zopet streči«, je zmoglavno prodrlo.

Vsako dopoldne ob enajstih pripelje iz Thorsteina vozček Lizo in dve veliki zaprti košari. V eni teh je spravljeno še toplo kosilo, katero je bila Liza že snoči pripravila. V drugi pa je čisto perilo za mater in otroka. Rožmarinja namreč se ne ve, da lahko običejno perilo po dvakrat, da moremo spati v istih rjuhah tudi po večkrat.

Ob treh popoldne zopet odpelje vozček. Liza je bila med tem uredila in pospravila sobi, pripravila vse za noč in znova napolnila košari.

Večerja je vselej mizla in preprosta Rožmarinja vesel, ako more sama pogrniti in ozaljšati mizo v dvoranici ali pa na verandi.

Nihče ne sluti pravega vzroka, čemu si je uredil Harro to življenje v gozdu in na travniku, zakaj je preuredil vzgojo svojega sina ter ji dal drugo smer. Prvič v svojem življenju je bil primoran privoščiti si malo odmora. Pričela se je ga je namreč lotovati omedlevica, pred očmi se mu je začelo bliskati in prišel je do prepričanja, da ne sme več blazati brez vsakega oddiha kot doslej. Zelo ga je prestrašilo to njegovo odkritje.

Toda kako naj miruje v Thorsteinu, dokler je še toliko steno praznih! Rožmarinja o vsem tem ne sluti ničesar. Neizkrevljivo se raduje, ker si je njen soprog nepriznako dovolil malce brezdelice.

Ze čez nekaj dni se je izboljšalo Harro. Bleščenje ga je popolnoma minilo. Zdaj šele se je začel za Rožmarinjo pravi krasni maj. Košar deset korakov od hišice cveto v skupinah šarnice. Kukavica je neutrudljiva in tisočkrat življenje se pojavlja po travniku in gozdu. Ko bi ne bila tako

dobre volje in bi ji mali Henrik Friderik pripravljal bolesti, bi bila to najlepša in najpopolnejša slika Genovefe.

Otok spi ali pa se pase ob materinih prsih ali pa zre s svojimi svetlimi očmi v čudoviti, zeleni, lahno razgibani svet nad seboj.

Harro pa v svojem sivoplatenem jopiču in kratkih hlačah leži iztegnjen v travi ter motri sinje nebo skozi prozorno kostanjevo krono. Kravate v gozdu ne pozna.

Otok ima več imen: pohlepnež, razkošnež, trinog, črviček in če hoče Harro svojo Rožo malce podražiti ga zove ubogega otroka.

Ob večerih prijezdi knez in sicer prihaja navadno brez spremstva. Ne dovoljuje pa, da bi mu Harro okrelbel konja, ampak si ga sam povelje v hlev. Poem spravijo trinoga spat. »Pri tej priliki se pojavljajo prvi znaki vzbujajočega se otroškega duha. Zdi se namreč, kakor bi otrok zahteval, da se izvrši z njim neki obred, katerega spored si je gotovo moral že zapomniti.«

Tako pojasnjuje Harro v najizbranejših izrazih svojemu tatu.

»To zahtevanje pa je utemeljeno v celi vrsti zelo važnih duševnih pojavov kakor so: sponim, čvrsta volja in drugi.«

Med tem predavanjem pa Harro obrača v svojih spretnih rokah malo telesce ter ga obdeluje s praškom in z gobo.

»Zdaj se jasno prikazujejo znaki neugodja, oče. Toda tudi to je že minilo in polagoma pripravlja svoje duševno razpoloženje na radosti, ki ga še čakajo. Zdaj pa sledi obred.«

Harro položi svojo glavo na blazinico in že se utrja vesel nasmešek na malem obrazu. Maha in tipa z nožicami in rokicami in končno se mu je vendarle posrečilo. Ulovil je Harrov kodrc, da krikuje od radosti, letodobno pa obdelujejo očelova lica njegovi majhen, malce na znotraj zaviti podplati, in vsak dan iznajde kak nov glasek, da izraža z njim svojo radost.

Agnes Günther: 108

Dušica - Rožmarinja

Ko je kneginja prejela vest, da stoji otroška posteljica v spalnici staršev, se je ves dan temu posmehovala. Kako malomeščansko! Rožmarinja bo torej ponosi sama vstajala in se brigala za otroke! No, mogoče pa bo pri tem slušala in postala grda! Plavalaska ovne najprej! Kneginjo je ves dan ogrevala ta vest.

Knez je Harra sprejel iz

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Ob studenčku, ki je izviral izpod nizke skale, so si utešili žejo in se nato lahkih nog spuščali po pobočju navzdol.

Ze so se prve večerne sence prihuljeno plazile iz samotnih gozdov in sotesk, ko so z zelenega grička zagledali pred seboj v dolini velik trg.

»Meni se zdi, da smo že na Hrvaškem,« je rekel Peter.

»Ne verjamem,« je Nande zmajal z glavo. »Tako blizu pa tudi ni hrvaška meja.«

»Poglejta, pogledajta, kaj pa je tamle!« je nenadoma vzkliknil Jožek in pokazal z roko v sredo trga, kjer se je dvigal proti nebu velik šotor.

Nande in Peter sta nekaj časa napeto upirala oči v zaznamovano smer, potem pa je Peter glasno plosknil in zaklical:

»Naj me brne koklja, če ni to cirkus!«

»Res je cirkus!« je pritrdil Nande.

»Joj, pojdimo ga gledat!« je navdušeno predlagal Jožek.

Nandetu in Petru tega ni bilo treba dvakrat reči. Na vso sapo sta jo ucvrla v dolino, Jožek pa za njima...

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 5. oktobra: 11 Šolska ura: Ogramba in za šteta našega živalstva (g. Rafael Bačar) — 12 Pisanja šara (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Koncert Rad. ork. — 14 Vreme, borza — 15 Mozaik (plošče) — 16.40 Davčne oprostitve in olajšave (g. dr. Vladimir Murko) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Balkanski sporazum (dr. Milorad Radovanović) — 19.50 Zabuvalni zvočni tehnik — 20 Akademski pevski kvintet — 20.45 Koncert Rad. ork. — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Koncert tamburaškega seksteta.

Drugi programi

Torek, 5. oktobra: Belgrad: 18.50 Poljudni zvoki; 20.30 Simfonični koncert — Zagreb: 20.00 Operni prenos — Dunaj: 19.40 Filmska glasba; 21.10 Igra; 22.30 Dunajski zvoki — Budapešta: 19.50 Igra; 20.50 Orkestralni koncert; 22.30 Plošče — Trst-Milan: 20.40 Pestra glasba; 21.00 Simfonični koncert — Rim-Bari: 20.40 Pestra glasba; 21.00 Romeo in Julija, opera — Praga: 19.15 Operne slike; 20.05 Poljudni koncert iz Brna; 22.55 Varšava; 22.15 Plošče — Varšava: 19.50 Kitare; 20.00 Simfonični koncert; 22.10 Plesna glasba — Vsa Nemčija: 20.00 Začetek zimske pomoči 1937-1938 (prenos iz Berlina).

Kranj

Težka nesreča kolesarja. Ko se je peljal s kolesom včeraj popoldne 16-letni vajenec Dušan Piš iz Ljubljane v Kranj na tombolo, je padel na cesti pri Medvodah in dobil pri padcu pretrtes možganov. Kljub temu se je še pripeljal v Kranj, kjer pa mu je postalo slabo, da so ga peljali k zdravniku g. dr. Novoselskemu, ki mu je dal injekcije, nato pa odredil njegov prevoz v ljubljansko bolnišnico.

Župna cerkev je dobila dve novi okni. Pretekli teden je napravila trdnja Klein iz Ljubljane za župno cerkev v Kranju dve novi okni, kateri je izdelala po načrtu g. prof. Helene Vurnik. Okni sta lepo izdelani in se lepo prilegata h krasnemu notranju župne cerkve.

Fantovski spopad na sejmišču v Kranju. Nedeljska tombola je privabila v Kranj več kot 20.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije. Kdor je gledal to veliko množico, ko je odhajala v razne smeri, je že moral pričakovati, da se bo kaj zgodilo. Med tombolo je bilo vse v redu, toda pozneje, ko so se mnogi opijanili, je prišlo na več krajih do pretepa. Do večjega spopada je prišlo na sejmišču v Kranju, ko se je skupina štirih fantov v ponedeljek okrog treh vračala domov. Ti fantje so se med seboj prepirali v pijanosti, ker je vsak izmed njih drugemu očital, da mu je bič ukradel. Na sejmišču je prepri dosegel višek, nakar je eden pograbil nož in mahnil z njim Grlica Antona, 25-letnega delavca iz Javornika, in sicer v bližino arca. V istem pretepu je dobil tudi Kozina Ivan iz Cirkčev več zabodljajev v glavo. Ljudje, katere je prepri zbudil iz spanja, so poklicali policijo in zdravnika, ki je ugotovil na Grlica smrtonosno poškodbo in odredil takojšen prevoz v bolnišnico, drugega pa je oddal v domačo oskrbo.

Dekliški krožek Prosvetnega društva ima seletanek v sredo 6. oktobra ob 20. v knjižnici Ljudskega doma. Vabljeni vsa dekleta!

Med spiritisti. »Včeraj se nam je na spiritistični seji javil Beethoven.« — »In kaj je rekel?« — »Prosil je mojo ženo, naj ne igra več njegovih sonat.«

Proti vročini. Da človek ne omaga zaradi vročine, je po nasvetu zdravnikov zelo dobro uživati mnogo soli in sicer, da se jedi zelo soje, ali pa se dene sol v pivo ali vodo ter pije. Sol je zelo odporni sila proti vročini.

Jabolka

Vse vrste namiznih jabolk kupuje
And. Suppanz - Maribor
Nakupovalci se sprejmejo
Javili: Aškerčeva ulica 3
Telefon 21-16.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; šentlovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka polna vrstica po Din 250. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kuharica

poštena, pridna, išče mesto pri boljši družini. — Nastopi lahko 15. oktobra. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 15.909. (a)

Službo dobe

Sposobno služkinjo

za stanovanjska dela in hišnika sprejem. Upokojenci imajo prednost. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.917. (b)

Trgovski pomočnik

manufakturne stroke, dober prodajalec, delaven in pošten, se takoj sprejme. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožen pomočnik« št. 15.934. (b)

Iščem

zanesljivega, poštenega, zdravega in močnega, vojašine prostega, samskega skladiščnega delavca za takojšen nastop službe. Fantje z dežele in le s temi lastnostmi imajo prednost. Naslov, kamor se naj vse ponudbe s potrebnimi podatki pošljejo, pove uprava »Slovenca« pod št. 15.091. (b)

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

UNION

Največji zgodovinski film

Marija Stuart

v glavnih vlogah Katarina Hepburn in Friedrich March
Eden izmed obiskovalcev tega filma, ki ga bo določil čas bo dobil moderna damski klobuk po vzoru Marije Stuart, model Šajona Truda. Klobuk je razstavljen v Unionu.

SLOGA

Drama slovaške lepote je prikazana v najlepšem glasbenem pevskem filmu

Maryša

s najboljšimi umetniki prškega narodnega gledališča Jipina Stepičkova, Jaroslav Voita in Vladimir Borsky

MATICA

Premiera!

Sijaj in nižine Pariza
v veličastnem genijalnega režiserja
Zločinec iz Eden bara
Harry Baur — Inkištinov

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Vajenci

Vajenka

se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Nastop takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 15.924. (v)

20 let star fant

se želi izučiti v pekovski obrti. Najraje na Gorenjskem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 15.916. (v)

Za frizerko

se želi izučiti 17 let staro dekle, najraje v mestu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.915. (v)

Vajenka

za krojaško obrt sprejem takoj. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Zdrav in marljiv« P 15.918. (v)

Učenko

za šivanje perila sprejem takoj. Kopaliska 12.

Denar

Vrednostne papirje

vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani. Krekov trg 10, tel. 27-62

BANČNO KOM. ZAVOD

in MENJALNICA

MARIBOR

Aleksandrova ulica št. 40

vnovčuje

HRANILNE VLOGE

bank in hranilnic,

kupuje

vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni.

HRANILNE KNJIŽICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu — izposiže vse bančne denarne, kreditne in blagovne posle

najkulantneje

ALOJZIJ PLANINŠEK

trg. ag. bančnih poslov

LJUBLJANA

Beethovnova ulica 14/L

Telefon 35-10.

Posedstva

Srednje posedstvo

v Savinjski dolini kupim. Prevzamem tudi prevžitkarje. — Informacije daje gostilna Matko, Sv. Peter v Savinjski dolini. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno obračun posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 27-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Stanovanja

ODDAJO:

Petsobno stanovanje ponovirano, v središču mesta, oddamo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.900. (e)

SOBE

ODDAJO:

Opremljeno sobo s posebnim vzhodom takoj poceni oddam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.913. (s)

VSE JE DRAŽJE

samo kurjava je cenejša, ako kurite s

ZEPHIR PEČMI

Zahtevajte brezplačni prospekt od tvornice 'ZEPHIR' d.d., Subotica

Samoprodaja za:
Ljubljano: Venceslav Breznik,
Celje: D. Rakusch,
Maribor: Pinter & Lenard
Ptuj: Anton Brenčič
Brežice: Löschnigg & Schmidt

Prodamo

Lep jedilni kostanj

rešetan, nudi najceneje Artur Nachbar, Radeče.

Jabolka

raznih vrst prodaja na vagon, avtomobile in zabojke Peter Šetina, Sevnica ob Savi. (1)

Širite »Slovenca«!

Tekače (tepihe)

največjo izbiro, meter od 15 din naprej, nudi nova trgovina Goričar, Sv. Petra cesta 30. (10)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

L. Pogačnik

Bohoričeva 5 Telefon 20-50

Srčna zahvala

vsem, ki ste iskreno sočustvovali, položili cvetje in vence ter spremili na zadnji poti našo nepozabno

Alojzijo Smrtnik

stud. med.

Dravlj, dne 4. oktobra 1937.

Zaluzoči.

Umrl je naš tajnik, gospod

IVAN LIPOVŠEK

uradnik III. kat. v pokoju

Mnogo let je marljivo delal v društvenem odboru in ga bomo ohranili v častnem spominu!

Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo, 6. oktobra ob 16 s Celjske ceste 19 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1937.

PODPORNO DRUŠTVO ZEL. USLUZBENCEV
IN UPOKOJENCEV V LJUBLJANI

Naznanjamo žalostno vest, da nas je danes ob 12 po kratki in mučni bolezni v 78. letu starosti za vedno zapustil naš ljubljani in dobri soprog, oče, stari oče, stric in tast, gospod

Ivan Lipovšek

uradnik drž. železnice v pokoju

Pogreb bo v sredo, dne 6. oktobra ob 16 iz hiše žalosti Celjska cesta 19.

Maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 13. oktobra ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1937.

ZALUZOČI OSTALI

Zapustil nas je za vedno, okrepljen s tolažili sv. vere, naš dobri soprog, preskrbn oče, stari oče in tast, gospod

IVO TROŠT

nadučitelj v pokoju, slovenski pisatelj, imejitelj reda sv. Save V. stopnje itd.

v 72. letu starosti. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 5. oktobra ob 16.15 iz hiše žalosti, Bežigrad št. 19, na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi sv. Cirila in Metoda v sredo, dne 6. oktobra ob 8 zjutraj.

Vsemogočni mu bodi pravičen plačnik!

Ljubljana-Sarajevo-Beograd, dne 4. oktobra 1937.

Užaloščeni:

Alojzija, soproga; Vlado, Olga, Janko, Milo, Mimi in Ludo, otroci; Josipina in Marija, sinovi; Slavica, vnukinja, in ostalo sorodstvo.